

KÉSZÜLT
A TÁPIÓMENTI TERÜLETFEJLESZTÉSI TÁRSULÁS
MEGBÍZÁSÁBÓL

A TÁPIÓ-MENTE KISTÉRSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS PROGRAMJA

FELÜLVIZSGÁLAT

PESTTERV

2005. október

TARTALOM

BEVEZETÉS, A KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATÁNAK SZÜKSÉGESSÉGE	3
A TÉRSÉGFEJLESZTÉSBEN 1999 ÓTA MEGVALÓSULT ELEMELK ÁTTEKINTÉSE	6
SWOT ANALÍZIS	13
1. A TÉRSÉG JÖVŐKÉPE.....	16
2. A TERÜLETFEJLESZTÉS - AKTUALIZÁLT - ÁTFOGÓ FELADATAI A TÁPIÓ- MENTÉN 17	
3. A TERÜLETFEJLESZTÉS KISTÉRSÉGI PROGRAMJAI	19
3.1. A BELSŐ INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSÉNEK, A TÉRSÉGI IMÁZS ÁTALAKÍTÁSÁNAK PROGRAMJA	19
3.1.1. ALPROGRAM A BELSŐ INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSÉRE, A TÉRSÉGI INTÉZMÉNYRENDSZER FEJLESZTÉSÉRE	19
3.1.2. ALPROGRAM A TÉRSÉG POZITÍV IMÁZSÁNAK KIALAKÍTÁSÁÉRT, NÉPESSÉGMEGTARTÓ KÉPESSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSÉÉRT.....	20
3.2. ÖKOPROGRAM: AZ ÉRTÉKŐRZÉS ÉS A KÖRNYEZETFEJLESZTÉS PROGRAMJA.....	21
3.2.1. ALPROGRAM A TÉRSÉG ÉRTÉKEINEK MEGŐRZÉSÉRE, KARAKTERÉNEK.....	21
ERŐSÍTÉSÉRE	21
3.2.2. ALPROGRAM AZ ÖKOLÓGIAI ALAPÚ GAZDÁLKODÁS TÁMOGATÁSÁRA	23
3.2.3. ALPROGRAM A KÖRNYEZET VÉDELMEÉRE ÉS FEJLESZTÉSÉRE.....	24
3.3. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS PROGRAMJA.....	28
3.4. AZ INTEGRÁLT GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMÉPÍTÉS PROGRAMJA.....	32
3.4.1. ALPROGRAM AZ INGÁZÁS TÁMOGATÁSÁRA.....	33
3.4.2. ALPROGRAM A BUDAPESTHEZ FÚZÓDÓ GAZDASÁGI KAPCSOLATOK RENDEZÉSÉRE.....	33
3.4.3. ALPROGRAM A TÉRSÉG VERSENYKÉPESSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSÉRE, GAZDASÁGI FEJLESZTÉSÉRE, A MUNKAHELYTEREMTÉSRE, A MEGÉLHETÉS FELTÉTELEINEK HOSSZÚTÁVÚ BIZTOSÍTÁSÁRA.....	34
3.4.4. ALPROGRAM A VIDÉKFEJLESZTÉSRE, A TÉRSÉG MEZŐGAZDASÁGÁNAK ADOTTSÁGOKKAL ÖSSZEHANGOLT FEJLESZTÉSÉRE, AZ INTEGRÁCIÓ MEGSZERVEZÉSÉRE.....	36
3.4.5. ALPROGRAM A TURISZTIKAI FEJLESZTÉSRE	39
3.4.6. ALPROGRAM AZ OKTATÁSRA, A SZAKKÉPZÉSRE ÉS A TELEKOMMUNIKÁCIÓRA.....	40
3.5. AZ INFRASTRUKTÚRAFEJLESZTÉS TÉRSÉGI PROGRAMJA	42
3.5.1. ALPROGRAM A KÖZLEKEDÉS FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSÁRA.....	42
3.5.2. ALPROGRAM A KÖZMŰ INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSÉRE.....	44

BEVEZETÉS, A KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATÁNAK SZÜKSÉGESSÉGE

A Tápió-mente kistérség hosszú távú területfejlesztési koncepciója 1999-ben készült el és került jóváhagyásra. A koncepcióban meghatározott jövőkép és az annak elérését szolgáló programok alapvetően helytállóan bizonyultak az elmúlt öt évben.

Az elmúlt időszakban elkészült kistérségi szintű dokumentumok (*környezetvédelmi program, vidékfejlesztési terv, gazdaságfejlesztési terv, természetvédelmi program, turizmusfejlesztési program*) kapcsolódtak a területfejlesztési koncepció célkitűzéseivel és bővítették azt az eszközrendszert, amely a térség egésze fejlődését, az ÖKOTÉRSÉG keretei között szolgálják.

Az elmúlt években elkészültek (*néhány település esetén még folyamatban van*) az új településrendezési tervek. E tervek olyan településfejlesztési koncepciókra épültek, amelyek célrendszere és jövőképe összhangban van a Tápió-vidék egésze hosszú távú célkitűzéseivel. Megállapítható, hogy e településrendezési tervekben nem fogalmazódott meg a térségi területfejlesztési koncepcióban rögzítettektől ellentétes elképzelések.

Miközben országos, regionális és megyei területfejlesztési támogatásokkal a térség települései külön – *külön külön és együtt* – olyan jelentős fejlesztéseket indítottak el és valósítottak, hogy a Tápió mente az utolsó évben kikerült a hátrányos térségek köréből, megállapítható, hogy a Tápió-mente helyzetében, területi fejlődésében az elmúlt 5 évben nem következtek be olyan alapvető változások (*sem pozitív, sem negatív irányban*) amelyek a jóváhagyott dokumentum helyett a területi folyamatok alakítására, a folyamatok befolyásolására egy teljesen új koncepció megfogalmazását tennék szükségessé.

Az 1999-ben készült koncepció és program felülvizsgálatát és aktualizálását az alábbi tényezők indokolják:

- a térségben bekövetkezett változások szükségessé teszik a kiinduló helyzetértékelés pontosítását, kiegészítését az adottságok, lehetőségek és veszélyek aktuális megfogalmazását
- Az Európai Unióhoz való csatlakozás előkészítéseként elkészült a Nemzeti Fejlesztési Terv, illetve számos ágazati program és terv, amely az uniós és a nemzeti célokkal és érdekekkel összhangban van.

Ilyenek:

- a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv
- a Nemzeti Környezetvédelmi Program
- a Nemzeti Egészségmegőrzési Program
- Régióként (*a Közép Magyarországi Régióban is*) elkészültek a Stratégiai Fejlesztési Tervek és azok megvalósítását szolgáló időszakra meghatározott Operatív programok. Mindezek együttesen azt igénylik, hogy a kistérségek rendszeresen áttekintsék saját koncepciójukat és programjaikat, és biztosítsák az összhangot és a harmóniát az uniós, a nemzeti, a regionális, a kistérségi és települési prioritások és programok között.
- Megkezdődik a második Nemzeti Fejlesztési Terv előkészítése, a 2007-13. közötti időszak meghatározó célok és az ezeket támogató program elemek meghatározása. A kistérség alapvető célja, hogy olyan hosszú távú célkitűzéseket tartalmazó dokumentuma legyen, amely felhasználható az EU következő tervezési

időszakának megtervezésénél. Tekintettel arra, hogy a nemzeti fejlesztési források többsége az EU-s programok társfinanszírozása fogja lekötni, alapvető igény, hogy a térségfejlesztés lehető legtöbb eleme az EU által is támogatható célokhoz és prioritásokhoz is kapcsolódhasson.

- Az Európai Unióhoz való csatlakozást követően – *többek között a második Nemzeti Fejlesztési Terv előkészítése érdekében* – újrafogalmazásra került az Országos Területfejlesztési Konceptió.
- Kistérségi szinten is felmerült az igény a területfejlesztési koncepció és programok szélesebb körű társadalmi megalapozására annak érdekében, hogy az aktualizált program lehető legjobban szolgálja a térségben a területfejlesztésben érdekelt (összességében az itt élők egésze) hosszú távú érdekeit, hogy döntéshozók és a végrehajtásban résztvevők mind teljesebb mértékben magukénak érezzék a koncepcióban és a programban rögzítetteket. Csak így biztosítható a térség szellemi erőforrásainak mozgósítása a fejlesztési célok szolgálatában

A koncepció és a program felülvizsgálatának lépései:

Szakértői anyag készült az elmúlt öt évben történt változások átvezetésére és értékelésére. Ez az anyag két részből állt. Egyrészt a Kistérségi Társulás Térségfejlesztési Irodájának munkatársai - a jóváhagyott koncepció és program programjaihoz kapcsolódva számba vették a térség területenként elért eredményeit. Ezek értékelésre kerültek a kitűzött célok időarányos végrehajtása szempontjából.

Ezt követően a koncepciót és programot készítő PESTTERV Kft szakértői munkával áttekintette a dokumentumot, és az időközben megfogalmazott és jóváhagyott nemzeti és regionális stratégiák és programok ismeretében első körben aktualizálta azt.

2004. május 22-én kistérségi Önkormányzati Konferenciára került sor Tápíószentmártonban. A Tápíó-mente kistérséget alkotó valamennyi település önkormányzatának választott képviselői plenáris és szekcióüléseken vitatták meg a térségfejlesztés, a stratégiai tervezés aktuális feladatait - a hosszú távú stratégiai célok közös meghatározásától a térség üzemeltetés feladatain át - megfogalmazták az együtt gondolkodás bővítésének szükségességét, és az együttműködés kiszélesítésére vonatkozó igényüket.

A konferencia résztvevői megerősítették a térség hosszú távú jövőképeinek alapvető helyességét, de módosításokat és kiegészítéseket tartottak szükségesnek érvényesíteni a dokumentumon annak érdekében, hogy az anyag mind teljesebben szolgálja a térség érdekeit és a térségi sajátosságokat érvényesítve minden elemében kapcsolódjon a nemzeti és regionális prioritásokhoz és programokhoz.

A módosítások és pontosítások az alábbi tématerületekre kellett, hogy kiterjedjenek:

- a gazdaságfejlesztés és az ÖKOTÉRSÉG fejlesztése érdekeinek összehangolására és harmonizálására
- a NATURPARK kialakítására vonatkozó program megfogalmazására
- az informatika térségi feladatait meghatározó program fő elemeinek meghatározására (az „e-önkormányzat”, az „e-kistérség” és az „e-gazdaság” kialakítását, információs társadalomra való felkészülést szolgáló feladatok meghatározásával)

- a térségi vízgazdálkodás programjának átértékelésére (a víz megtartására irányuló megoldások támogatásával)
- a térségi együttműködés programjának újrafogalmazására, amely lehetővé teszi a térségfejlesztés ügyének társadalmasítását, lehetővé teszi, hogy a különböző településeken, de egy tématerületen dolgozók KEREKASZTAL találkozónon egyeztessék véleményüket, javaslataikat, a kistérségi Társulás mint alapvető döntéshozó fórum döntés előkészítő háttérszervezetként jöjjön létre a kistérségi EGYEZTETŐ FÓRUM (folytatva a május 22-i találkozó pozitív eredményeit).

Fenti szempontok figyelembevételével szakértői munkával átdolgozásra került a koncepciót és programot tartalmazó munkaanyag. A munkaanyag széleskörű egyeztetésre került. Az anyagot véleményezte a Pest megyei Területfejlesztési Kht is. Javaslataik figyelembevételre kerültek a végleges anyag kidolgozásánál. Az egyeztetési folyamat eredménye alapján átdolgozott – *jelen* - anyag kerül előterjesztésre a Kistérségi Településfejlesztési Társulás számára jóváhagyásra.

Összességében megállapítható, hogy a felülvizsgálat során újrafogalmazott Tápió menti kistérségi területfejlesztési koncepció megfelel az új Országos Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott fő irányoknak és célkitűzéseknek is, de a területfejlesztési programok struktúráját és tartalmát viszont 2006-ban, a II. Nemzeti Fejlesztési Terv elfogadását követően hozzá kell igazítani az NFT II.-höz, annak érdekében, hogy a kistérségi célok elérése érdekében az európai és a hazai fejlesztési források a 2007-2013 közötti időszakban maximalizálhatók legyenek.

Fentiek figyelembevételével jelen dokumentum az alábbi elemeket tartalmazza:

1. Az 1999. óta elért eredmények, változások számbavételét a területfejlesztési koncepció és program célkitűzéseikhez kapcsolódó szerkezetben.
2. A SWOT analízist (az aktualizált helyzetértékelést a változások irányának jelzésével).
3. A koncepciónak és a programnak az egyeztetések figyelembevételével átdolgozott munkaanyagát.

A munkaanyagban bemutatott programok utalnak a nemzeti és régiós programokhoz való kapcsolódás lehetőségeire. A dokumentum – *már az egyeztetést követően* – kiegészült az időközben elkészült és a Kormány által jóváhagyott Országos Területfejlesztési Konceptió azon elemeivel, amelyek a Tápió mente kistérség további fejlődése szempontjából meghatározó jelentőségűek. Ilyenek az OTK „belső perifériák” felzárkóztatására megfogalmazott célkitűzései. Ez annak ellenére indokolt, hogy a kistérség az elmúlt évben kikerült a hivatalosan hátrányosnak tekintett kistérségek lehatárolásából. Az ÖKOTÉRSÉG program is megerősítésre került az OTK-ban a természeti és kulturális értékekben gazdag területek fenntartható fejlesztése célkitűzésével és feladataival.

(Az Országos Területfejlesztési Konceptióból átemelt szövegelemek betűnagyságban elkülönítetten jelennek meg a már korábban egyeztetett kistérségi programok szövegében, nem módosítva, csak kiegészítve az egyes programelemek tartalmát.)

A TÉRSÉGFEJLESZTÉSBEN 1999 ÓTA MEGVALÓSULT ELEMÉK ÁTTEKINTÉSE

A kistérség 1999-ben elfogadott fejlesztési koncepciója 11 átfogó területfejlesztési feladatcsoportot határozott meg és e feladatok mentén fogalmazta meg a területfejlesztési programokat és alprogramokat. A programok megvalósítása a Tápiómenti Területfejlesztési Társulás koordinációjával megkezdődött, illetve folyamatban van. Az eddig elért eredményeket a Társulás feladatcsoportonként számba vette.

Az alábbi fejezet az 1999-ben jóváhagyott kistérségi területfejlesztési koncepció programcsoportjainak felépítését követve foglalja össze a koncepció kialakítása, illetve annak a Tápiómenti Területfejlesztési Társulás általi elfogadása óta eltelt öt éves időszak során megvalósult fejlesztési elemeket.

A Tápiómente Pest megyei kistérségek között a legtöbb támogatást használta fel programjai és e programokhoz kapcsolódó projektek támogatására.

Tápiómente által a PMTT-től elnyert támogatás keretként éves bontásban (1999-2004)

Év	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Összesen
<i>Keret</i>							
CÉDE	44.019	31.819	0	0	0	13.000*	88.838
TEKI	0	0	389.234	364.758	433.812	386.142	1.573.946
TFC	14.500	20.966	4.737	38.399	37.400	0	116.002
Összesen	58.519	52.785	393.971	403.157	471.212	399.142	1.778.786

*Pest Megye Önkormányzata a Damjanich Gimnázium (Nagykátán) nyíltszínházának cserejébe kapott CÉDE támogatást.

1. A BELSŐ INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSÉNEK, A TÉRSÉGI IMÁZS ÁTALAKÍTÁSÁNAK PROGRAMJA

1.1. ALPROGRAM A BELSŐ INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSÉRE, A TÉRSÉGI INTÉZMÉNYRENDSZER KIÉPÍTÉSÉRE

- **1998 GyorsReagálási Projekt 1.:** A kistérség első Teleházának avatása - Szentmártonkátán
Projektgazda: Tápiómenti Területfejlesztési Társulás
Partner: Szentmártonkátán - Könyvtár
Forrás: GyorsReagálási Projekt 1.
- **1999. GyorsReagálási Projekt 2.:** Nagykatán, Tápióbicske, Pánd könyvtár irodájának felszerelése számítógéppel.
Projektgazda: Tápiómenti Területfejlesztési Társulás
Partner: Nagykatán, Tápióbicske, Pánd települések könyvtárai
Forrás: GyorsReagálási Projekt 2.
- **Kistérségi információs iroda megnyitása**
2003. őszén nyitotta meg kapuit a Kistérség Információs Iroda, a Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti Területfejlesztési Hivatala Koordinációs pályázati támogatásának, és Nagykatán Város Önkormányzata támogatásának köszönhetően.

1.2. ALPROGRAM A TÉRSÉG POZITÍV IMÁZSÁNAK KIALAKÍTÁSÁÉRT,

- **2000-:** Tápiómenti 2Hetes kistérségi közéleti újság megjelenése, mely a kistérség minden településén kétheti rendszerességgel jelenik meg.
- **A kistérség jelképének elfogadtatása, terjesztése**

- kistérségi és települési kiadványokon
- levélpapíron
- falinaptáron
- **2000.** óta az **Utazás kiállításon** való megjelenés, melyet a HungExpo területén rendeznek meg minden év tavaszán.
2001. óta minden évben a Budapest Közép-Dunavidéki Turisztikai Régió központi standján önálló standdal jelenik meg a Tápíó-vidék kistérség.
- **2001.: Tápíó-vidék Turisztikai térképének elkészítése**
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Kivitelező: Dr. Török Zsolt
Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Forrás: Magyar Turizmus Rt. Közép-Dunavidéki Marketing Igazgatóság
- **2001.** óta minden évben elkészül a **Tápíó-vidék falinaptára**
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Kivitelező: Patkós Stúdió
Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Forrás: Önerő
- **Konferenciák Szakmai előadások szervezése**
- **2002.** óta minden évben a kistérségben kerül megrendezésre az **ELTE** geográfus- földrajz szakos hallgatók **terepgyakorlata**.
Szervezők: ELTE tanszék
Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Tápíó-vidék Természeti értékeiért Közalapítvány
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
- Folyamatos segítségnyújtás szakdolgozat írók részére

A térség belső integrációjának erősítése, továbbá a Tápíó-vidék arculatának formálása, a tájékoztatás, a programok népszerűsítése tekintetében nagy a jelentősége a kistérségi információs iroda létrehozásának. A könyvtárak informatikai fejlesztése és a Teleház megnyitása az intézményrendszer fejlődését jól szolgálja.

A Tápíó-mente imázsának javítását, ismertségét, általános megítélését jelentősen javították az információgazdag és jó színvonalú propagandakiadványok. A terepgyakorlatok megrendezése a földrajzos szakma térség iránti növekvő érdeklődését mutatja.

2. ÖKOPROGRAM: AZ ÉRTÉKŐRZÉS ÉS A KÖRNYEZETFEJLESZTÉS PROGRAMJA

2.1. ALPROGRAM A TÉRSÉG ÉRTÉKEINEK MEGŐRZÉSÉRE, KARAKTERÉNEK ERŐSÍTÉSÉRE

- **2000.** óta minden évben megrendezésre kerül a „Természetvédelmi Napok a Tápíó-vidéken” c. rendezvény, mely minden évben más-más téma köré összpontosul.
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Partnerek: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Tápíó- Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet,
Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Forrás: Önerő
- **2002.: Nőszírom Tanösvény és a Hajta túra átadása**
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Partnerek: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság Tápíó- Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet
Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Forrás: Pest Megye Önkormányzatának Idegenforgalmi alapja.
- **2003.: Fehérgólya Tanösvény**

Projektgazda: Tápiószelei Általános Iskola

- **2003.: Famosi Matolcsy kúria felújításának és múzeummá történő átalakításának tervezése**
Projektgazda: Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Kivitelező: AXIS Kft. Szolnok
Forrás: Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Kht.
- **2003.: Egreskátai Árvai bemutató Major átadása**
Projektgazda: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Partnerek: Tápiómenti Területfejlesztési Társulás
Tápió-Vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
- **2004.: Famosi Matolcsy kúria felújításának kivitelezése - Természetismereti múzeum kialakítása**
Projektgazda: Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Forrás: SAPARD pályázat - folyamatban
- Tápió-vidék természeti-és kulturális értékeit bemutató **könyvek** megjelenése:
 - **Kuczsa Péter:** Ahogyan Nagyszüleink látták
 - **Hermann Róbert - Kuczsa Péter:** 1848-49 Szabadságharc a Tápióvidéken. A tápióbicskei csata
 - **Dr. Dusek László:** A Tápió-mente
 - **Bihari József:** Európa útján a Tápió-vidék művelődéstörténeti emlékei
 - **Blaskovich Múzeum Baráti Köre:** Blaskovichok emlékezete
 - **Kuczsa Péter:** A Tápió-vidék Könyvészeti és sajtóbibliográfiája a kezdetektől 1945-ig;
 - **Tápió Közalapítvány, Tápiószelei Természetbarát Klub, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága:** A Tápió-mente Turistakalauza
- **Tápió-vidéki propaganda anyagok** megjelenése folyamatos
- **2004.** A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Miniszteri Kollégium „**Konstruktív párbeszéd terei**” elnevezésű program keretén belül megvalósult az „Ingázó tűzérek” elnevezésű projekt. A projekt a kistérség életére ma is alapvetően jellemző munkahelyi ingázást köti össze az Tápió-vidéken élők számára máig eleven '48-as forradalomhoz kötődő történeti-kulturális hagyományokkal.
Projektgazda: László Gergő
Forrás: GKM

2.2. ALPROGRAM AZ ÖKOLÓGIAI ALAPÚ GAZDÁLKODÁS KIALAKÍTÁSÁNAK TÁMOGATÁSÁRA

2.3. ALPROGRAM A KÖRNYEZET VÉDELME ÉS FEJLESZTÉSÉRE

- **1999.:** Megalakult az **Első Tápió Kht.** a kistérségi csatornázási projekt megvalósítására
- **1999.: Tápiómenti Kistérség Környezetvédelmi programja**
Projektgazda: Tápiómenti Területfejlesztési Társulás
Kivitelező: Pestterv Kft.
Forrás: KAC
- **1999. Boros Ádám Oktatóközpont építési tervdokumentációjának elkészítése**
Projektgazda: Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Forrás: FVM
- **2000. Boros Ádám Oktatóközpont alap-infrastruktúrájának kiépítése**
Projektgazda: Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány

Forrás: TFC pályázat

- **2003. Élőhelyrekonstrukciós és Természetvédelmi fejlesztési terv Nagykáta: Erdőszőlő homokbuckás területén**
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Kivitelező: Rekettye Táj-és Természetkutató Egyesület
Forrás: KAC
- **2004. szelektív hulladékgyűjtés - alumínium italdobozok újrahasznosításának beindítása a kistérség nevelési intézményiben**
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Partner: ÉAI Magyarország Kht.
Forrás: ÉAI Magyarország Kht.

A Tápíómente térségében a természeti és kulturális értékek védelme, a környezet állapotának megőrzése és lehetőség szerinti javítása karakteresen jelet meg az elmúlt öt éves időszakban. Jelentős előrelépésként értékelhető a vidék értékeit felsorakoztató, azokkal megismertető, tudományos igényességgel kidolgozott könyvek és kiadványok megjelentetése. A természeti látnivalók, a táji környezet jellegzetes egységeinek hosszú távú megőrzését, illetve bemutatását jól szolgálják a kialakított és a nagyközönség számára átadott tanösvények, bemutatóhelyek. A környezetvédelem térségi feladatainak meghatározása és végigvitele tekintetében pozitívum a kistérségi környezetvédelmi program elkészítése és a szennyvízcsatornázási projekt alapjainak megteremtése.

3. PROGRAM AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRT

- **2004. február-március: Képviselő-testületi fórumok**
Projektgazda: Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Kivitelező: Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Forrás: önerő
- **2004. május 22. Kistérségi képviselő-testületi tagok konferenciája**
Projektgazda: Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Kivitelező: Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
- **2004.: Tápíó-vidéki turistaútvonalak felújítása (folyamatban van)**
Projektgazda: Tápíó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Partnerek: Tápíószelei Természetbarát Klub
Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Forrás: Gyermek Ifjúsági és Sport Minisztérium
- **2004. Tápíómenti Mozaik c. közös pályázat benyújtása - Nemzeti Kulturális Alapprogram**
-
Projektgazda: Tápíómenti Területfejlesztési Társulás
Partnerek:
 - Bartók Béla Művelődési Központ nagykáta
 - Bénye Község önkormányzata
 - Bitskey Gáspár Tűzércsapat
 - Blaskovich Múzeum Barátainak Köre
 - Borostyán Nyugdíjas Klub - Tápíószele
 - Honvédtűzér Hagyományörző Alapítvány
 - Kiss Pince - Tápíószentmárton
 - Tápíóbicske Barátainak Köre
 - Tápíószele Könyvtár és Művelődési Ház
 - Tápíószelei Természetbarát Klub
- **2004. Kistérségi Találkozó az Együttműködésért**

A kistérség szereplőinek együttműködése terén a 2004-es év hozott jelentősebb előrelépést. A Képviselőtestületek tagjaival, önkormányzati bizottsági tagok részvételével megtartott fórumok,

valamint az első Tápió-menti önkormányzatok első alkalommal megrendezett konferenciája megteremtette az együttműködés jó alapját, egymás nézőpontjának jobb megismerését a térséget érintő kérdéskörökben. A konferencia és a fórumok résztvevői - érezve a kistérségi együttműködés elmélyítésének szükségességét - megfogalmazták igényüket a hasonló jellegű rendezvények rendszeressé tételére, amely biztató az Együttműködést feladatul meghatározó fejlesztési program megvalósítására nézve.

4. AZ INTEGRÁLT GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMÉPÍTÉS PROGRAMJA

4.1. ALPROGRAM AZ INGÁZÁS TÁMOGATÁSÁRA

- **Vasúti menetrendek összehangolása**

4.2 ALPROGRAM A BUDAPESTHEZ FÜZŐDŐ GAZDASÁGI KAPCSOLATOK RENDEZÉSÉRE, - A KORÁBBI EGYOLDALÚ, INGÁZÁSRA ALAPULÓ KAPCSOLATRENDSZER HELYETT - KÉTOLDALÚ GAZDASÁGI KAPCSOLATOK KIÉPÍTÉSÉRE

- **Nem történt előrelépés**

4.3. ALPROGRAM A TÉRSÉG GAZDASÁGI FEJLESZTÉSÉRE, A MUNKAHELYTEREMTÉSRE, A MEGÉLHETÉS FELTÉTELEINEK HOSSZÚTÁVÚ BIZTOSÍTÁSÁRA.

- **2005: Térség gazdaságfejlesztési programjának elkészítése**
- **2005: Távmunkában történő foglalkoztatás kistérségi stratégiájának kidolgozása**

4.4. ALPROGRAM A VIDÉKFEJLESZTÉSRE, A TÉRSÉG MEZŐGAZDASÁGÁNAK A TERÜLETI ADOTTSÁGOKKAL ÖSSZEANGOLT FEJLESZTÉSÉRE, AZ INTEGRÁCIÓ MEGSZERVEZÉSÉRE

- **2000.: Sapard Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési program előkészítése**
Projektgazda: Tápiómenti Területfejlesztési Társulás
Kivitelező: Pest Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
Forrás: FVM
- **2004. Sapard program felújítása**

4.5. ALPROGRAM A TÉRSÉG TURISZTIKAI FEJLESZTÉSÉRE

- **2003.: A Tápió-vidék turizmusfejlesztési Konceptiójának elkészítése**
Projektgazda: Tápiómenti Területfejlesztési Társulás
Kivitelező: Szemrédi Turizmus Rt.
Forrás: Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Kht.
- **2000. óta az Utazás kiállításon** való megjelenés, melyet a HungExpo területén rendeznek meg minden év tavaszán.
2001. óta minden évben a Budapest Közép-Dunavidéki Turisztikai Régió Központi standján önálló standdal jelenik meg a Tápió-vidék kistérség.

4.6. ALPROGRAM AZ OKTATÁSRA, A SZAKKÉPZÉS FEJLESZTÉSÉRE ÉS TELEKOMMUNIKÁCIÓRA

- **2002.: Környezeti fejlesztési terv elkészítése**
Projektgazda: Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Partnerek-és kivitelezők:
 - ÖNKONET Kft.

- Pilisborosjenői Pedagógiai Továbbképző Központ
 - Tápó-vidéki pedagógusok
- Forrás: Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Kht - ötlettől a projektig -

- **2003 : Környezeti fejlesztési terv kivitelezése**

Projektgazda: Tápó-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány

Partnerek-és kivitelezők:

- Tápó-vidéki pedagógusok
- Tápómenti Területfejlesztési Társulás
- Pilisborosjenői Pedagógiai továbbképző központ

Forrás:

- Program koordinálása: Önerő
- Programok:
 - Tábor: GYISM pályázat (2003)
 - Nyitott szemmel a Tápó-vidéken c. rajzverseny lebonyolítása: önerő (2003)
 - Természetismereti verseny: önerő (2004)
 - Ajánlott képzési tematika elkészítése: Önerő
 - Pedagógus továbbképzés: Oktatási Minisztérium (2004)

A Gazdaság- és társadalomépítés programja megvalósítása a leginkább összetett feladatot jelenti, amelynek során az önkormányzati és a vállalkozói szféra együttműködése szükséges. Jelenleg a munkahelyteremtés, a gazdasági területek helybiztosítása terén a kistérségi összehangoltság nem érvényesül kellőképpen. Az önkormányzatok nem egyszer egymással konkurálva jelölik ki gazdasági, vagy éppen rekreációs fejlesztési területeiket. Az oktatási rendszer jelenlegi struktúrája - nagyfokú tehetetlenségénél fogva - nem képes érzékenyen reagálni a piaci igények változásához, a szakképzés rugalmassága nem megfelelő. A kistérségben az informatikai kultúra elterjesztése és széleskörű alkalmazása, a hozzáférés biztosítása sem valósult meg az elvárható szinten. Ugyanakkor a Sapard-program megújítása és a kistérség turizmusfejlesztési koncepciójának, továbbá környezeti fejlesztési tervének elkészítése a gazdaságfejlesztés tekintetében érdemi eredmény, jól illeszkedik a Tápó-mente, mint Ökotérség értékrendbe.

5. AZ INFRASTRUKTÚRAFEJLESZTÉS TÉRSÉGI PROGRAMJA.

5.1. ALPROGRAM A KÖZLEKEDÉS FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSÁRA

- **2000. Előtanulmány a 3114. j. összekötő út és a 31. sz. főút kapcsolatának új nyomvonalon való kialakítására Tápószecső térségében.**
Projektgazda: Tápómenti Területfejlesztési Társulás
Kivitelező: Pestterv Kft.
Forrás: önerő
- **2003. 3114. j. összekötő út tervezése**
Projektgazda: Tápószecső Önkormányzata
Forrás: Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács TTFC pályázat
- Budapest Keleti Pályaudvar - Szolnok közötti **vasútvonal rekonstrukciója** - folyamatos
- **2003. Tápó-vidéki kerékpárút hálózat tervezése**
Projektgazda: Tápómenti Területfejlesztési Társulás
Forrás: PEA sikertelen pályázat után, 2005.
- **2005. Tápó-vidék kerékpárúthálózat nyomvonal tanulmányterve**

5.2. ALPROGRAM A KÖZMŰVI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSÉRE

- **1999**-ben megalakult az **Első Tápó Kht.**, melynek célja a kistérség szennyvíz projektjének kidolgozása.
2004. Nagykáta Városában elindul a szennyvíz beruházás
- **2001.:** Megalakult a **Duna-Tisza Közi nagytérségi hulladékgazdálkodási konzorcium**, mely sikeres ISPA pályázatot nyújtott be.
A hulladékgazdálkodási rendszer kivitelezése folyamatban van.
A projekt megvalósulásának határideje 2006.

A Tápó-mente elérhetőségi viszonyainak javítása terén kedvező az új közúti kapcsolat tanulmánytervének elkészítése. A Budapest - Újszász - Szolnok vasútvonal rekonstrukciója hozzájárul az ingázás feltételeinek javulásához, az eljutási idők csökkentéséhez. A közműinfrastruktúra terén - bár a kistérségi szennyvízprojekt megvalósítása még nem kezdődött meg - jelentős eredményként értékelhető, hogy a térség legnagyobb lélekszámú településén, Nagykátán elkezdődött a csatornaberuházás. A kistérség hulladékkezelése terén az elmúlt öt éves időszak legjelentősebb előrelépése a regionális hulladékkezelési rendszerhez való csatlakozás, amelynek révén hosszú távra biztosított a Tápó-mente településeinek korszerű hulladékelhelyezése.

SWOT ANALÍZIS

A Swot analízisen belül - jellel jelöltük azokat az elemeket és tényezőket, amelyekben az elmúlt öt évben pozitív, kedvező irányú és - jellel azokat, amelyekben negatív, kedvezőtlen irányú változás következett be.

ERŐSSÉGEK

- Budapest közelsége.
- Alapinfrastruktúra és a villamosított vasútvonal megléte,
- A Tápió-vidéki községek többnyire nagyméretűek, alapfokon ellátottnak tekinthetők.
- Fejlesztették a belterületi úthálózatot, ennek következtében a portalanított utak aránya jelentősen emelkedett. Több községben elkezdték a kerékpárutak kiépítését. -
- Az önkormányzatokat a beruházási aktivitás jellemezte.
- A Tápió-vidéki közösségekben élénk a közösségi élet, elég jelentős a civilszervezetek aránya. Aktív a nyugdíjas és a pedagógus társadalom.
- Egyes települések (elsősorban Nagykáta) településfejlesztése megtervezett és sikeresnek mondható (a fejlesztési stratégia és a városrendezés terveit követve a városmarketing eszközeivel). Sikerült jelentős külföldi vállalkozást odavonzani, új lakóterületeket, ipari parkot tervezni és felépíteni, stb.
- A Tápió-vidéki kistérség vállalkozásai között követhető a korábbi ipari-szolgáltatói kultúra továbbélése. A vállalkozások, főként a szolgáltatásban, jórészt a helyi piacra termelnek, helyi fogyasztásból élnek.
- A vállalkozások rugalmasan alkalmazkodnak a piaci versenyhez
- A térségben nincsenek multinacionális cégek
- Szabad területekkel beruházási területekkel rendelkezik a térség.
- Érintetlen természeti értékek, viszonylag nyugodt vidéki légkör.
- Vidéki mentalitás, identitástudat erősödése, mely elsősorban a javuló kistérségi marketingnek köszönhető.
- Munkakultúra, igény van a munka iránt
- Jó minőségű tehermentes földekkel rendelkezik a kistérség, ahol letisztult szántóföldi gazdálkodás működik.
- Erdősítés lehetőségei adóttak.
- Vízgazdálkodás, vízminősége nagyon jó
- A kistérségben található termálfürdő, és a hozzájuk kapcsolódó termálfürdők jelentős turisztikai vonzerővel bírnak -
- Szellemi tőke kihasználatlansága
- Bűnmegelőzési program folyik a Tápió-vidéki iskolákban.
- Továbbképzés feltétele részben adott. -

GYENGESÉGEK

- A térségi eltartóképesség alacsony szintje jelenleg is jellemző.
- Az elvándorlás és bevándorlás egyenlege ugyan pozitív, a népességcsere azonban nem kedvez a térség társadalmi összetételének.
- A helyi munkaerőpiac egyoldalú, a munkavállalók jelentős része ingázóvá vált.
- A vállalkozói mentalitás gyenge.
- Helyben nemcsak abszolút, hanem strukturális munkanélküliség is mutatkozik. (a helyi munkaerő kínálat nem felel meg a helyi keresletnek)
- Átképzés hiánya -

- A Budapesthez fűződő kapcsolatok egyoldalúak, csak a fővárosba tartó ingázásra terjednek ki. A kapcsolat más, pozitív hatásai nem érezhetőek.
- A térségi agrárgazdaság széles talapzatát a kistermelők jelentik, termelési bázisuk (földdel, termelőeszközökkel való ellátottságuk, az önálló gazdálkodásban hiányos tapasztalataik miatt) bizonytalan. Jelentőségük inkább az önellátásban és a munkaerő lekötésben van. Többségük kényszervállalkozó. -
- Gyenge színvonalú maradt a közlekedési összeköttetés (vasúti-közúti hálózat, tömegközlekedés) a külső központokkal, elsősorban Budapesttel. És megoldatlan a térségen belüli összeköttetés is. Meglévő utak minősége rossz állapotú.
- A kedvezőtlen közlekedési helyzet miatt elenyésző a térségbe ingázók száma, a vállalkozások kitelepülése.
- Ez a térség mindig az iparhiányos területek közé tartozott.
- Nem alakult ki megfelelő kis-és középvállalkozói kör a térségben.
- A helyi önkormányzatok kis sikerrel tudtak külső beruházókat vonzani a térségbe. A helyi kisvállalkozók szerint az önkormányzatok nem alakítottak ki vállalkozásbarát gazdaságpolitikát. -
- A Tápió-vidékre a tökeszegénység jellemző, a sokféle tasztító tényező miatt e térség ez idáig nem volt vonzó a külföldi működőtöke településéhez sem. A helyi vállalkozók tökeszegénységgel, állandó likviditási problémákkal, a hitelfelvétel akadályaival küszködnek.
- Bankszektor hiányzik a kistérségből -
- Helyi vállalkozások támogatása hiányzik önkormányzati részről, EU-s támogatások aránytalan elosztása -
- Mezőgazdasági mélypont
- Bizonyos ágazatokban (konfekcióipar, építőanyagipar, kereskedelem, stb.) a térségen belül is verseny alakult ki. A gyenge tőkeerővel rendelkező helyi vállalkozások nem bírják a versenyt a nagyvállalatokkal. A tisztességes vállalkozást akadályozza a kiterjedt feketegazdaság.
- Hagyományos ipara nincs a Tápió-vidéknek.
- A térségi együttműködés nehezen formálódik a térségi szemléletmódnál gyakran még erősebb a helyi szempontok előtérbe helyezése. -
- Információszegénység, tájékozatlanság jellemző az itt élő emberekre
- Rövid távú gondolkodás
- Közös tervek, együttműködés - hiánya
- Szálláslehetőségek hiánya melynek következtében a térségi turizmus inaktív
- Szervezetlen a vasút, rossz a helyi közlekedés
- Kommunális hulladék kezelése megoldatlan
- Szennyvíz hálózat hiánya -
- Bűnügyi közbiztonság gyenge minőségű technikai háttér
- Kistérségi rádió és televízió hiánya
- Sportolási lehetőségek hiánya
- Technikai felszereltsége és állapota a közintézményeknek rossz ↑
- Partnerségi kapcsolatok hiánya
- Lakáshoz jutás feltételei rosszak
- Családok eladósodása
- Szakemberek hiánya
- Alap-szakképzés, intézményi hiány
- Együttműködés - hiánya
- Kulturált szórakozási-kikapcsolódási lehetőségek hiánya (mozi, színház stb.)

LEHETŐSÉGEK

- Tápiószecsőnek, Tápióságnak és Szentmártonkátának van lehetősége Budapesttel kölcsönös, többirányú kapcsolatot létesíteni (például a Budapestről kitelepülő közép- és nagyvállalatok fogadása, a budapesti piacra termelő kisvállalkozások kihasználására, rekreációs szerepkör betöltésére, stb.).
- A Tápió-mente keleti, délkeleti községei (Tápióbicske, Tápiószentmárton, Tápiószele, Tápiógyörgye) számára újra kibontakozhat az egyoldalú ingázás lehetősége Budapestre.
- Nagykáta városi szerepkörének erősítésével megnövekedhet a térség belső kohéziója. -
- A helyi gazdaság fellendülése jórészt külső tényezőktől - a kis- és középvállalkozások tökeellátottságának javulásától, az oktatás-képzés színvonalának emelésétől, a Tápió-vidék kistérség infrastruktúrájának javításától - függ.
- Helyi eszközök is segíthetnék a vállalkozókat: az inkubátorházak a kezdő vállalkozásoknak nyújtanának nagyobb biztonságot, a helyi információs központok a tájékozottságot segíthetnék, a helyi kedvezmények nyújtása a külső befektetők figyelmét kelthetnék fel. -
- A turizmus u.n. szelíd formáinak fejlesztésére vannak határozott elképzelések -
- A termálfürdők fejlesztésével a térség bekapcsolása az egészségturizmusba

VESZÉLYEK

- Egyelőre a bevándorlás a kedvezőtlen társadalmi összetételt erősíti (főként a budapesti munkaerőpiacról kiszorult, tanulatlan, alacsony szinten képzett, szegény rétegek telepednek ebbe a térségbe). -
- A nem kellően átgondolt tervezés hiánya és ennek felismerése jelentős hátrányt jelenthet Európai Unió tagállamként.
- A szolgáltató, infrastrukturális hálózatok (gáz, telefon, kereskedelem, stb.) kiépültek, de a helyi lakosság nem képes megfelelően igénybe venni ezeket a szolgáltatásokat alacsony életszínvonaluk következtében. Ezzel ellehetetlenítik a helyi vállalkozásokat is.
- A Budapesti Agglomeráció, a Központi régió egységes fejlesztése nélkül a Tápió-vidék még jobban leszakadhat a Budapesti Agglomeráció dinamikus térségeitől. A fejlődés kulcsa a Tápió-vidék kistérség integrációja a Központi régióba. Ez sikeresebben valósulhat meg, ráadásul kedvezőbben alakulhat a kistérség szempontjából, ha a Tápió-vidéki települések együttműködése kevesebb konfliktussal jár és hatékonyabb a korábbiaknál.
- A fejlesztéshez szükséges támogatás elmarad.
- A kistérségi összefogás nem jön létre.

1. A TÉRSÉG JÖVŐKÉPE

Az Országos Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott megújuló területfejlesztési politika a területi harmónia vízióját, mint célállapotot fogalmazza meg az ország egészére, amely a Tápó mente kistérség számára is irányadó:

A cél egy olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, mely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.

E célrendszerhez kapcsolódva:

A Tápó-mente ÖKOTÉRSÉG, amely - *hosszú távú céljai érdekében* - fejlesztését táji-, természeti és földrajzi erőforrásaira alapozza, a gazdaság és az infrastruktúra fejlesztését összehangolja az ökológiailag is fenntartható fejlődés, a környezetbarát fejlesztés az egészséges környezet megóvása és az életminőség javítása követelményeinek.

A térség ezért elsősorban olyan fejlesztési programokat támogat, amelyek céljai és hatásai egyaránt kedvezőek az itt élő emberek életlehetőségei, életminősége és környezetminősége javításának szempontjából.

A Tápó-mente - *múltjukban, jelenükben, társadalmi- gazdasági- és területi potenciáljukban különböző* - **mikrotérségek és települések együttműködésén alapuló térség**, ahol az együttműködés célja a helyi sajátosságok és értékek megőrzése mellett az ott élő népesség életesélyeit és életminőségét befolyásoló hátrányos helyzet felszámolása, a térség erőforrásaival harmonizáló fejlesztés.

A Tápó-mente a megyehatáron fekvő területek közötti kapcsolatot sokoldalúan erősítő vidékies térség, amely szoros gazdasági-, infrastrukturális-, oktatási-, kulturális- kapcsolatok kiépítésével erősíti saját helyi erőforrásainak kihasználási lehetőségeit.

A gazdasági és az ökológiai célok harmóniáját előtérbe állító fejlesztés ugyanakkor lehetővé teszi - *és a helyi társadalom javuló színvonalú megélhetése, a társadalmi szerkezet javítása érdekében egyben igényli is* - a helyi gazdaság erősítését, a jövedelemtermelés lehetőségeinek az ökológiai követelményekkel összhangban történő bővítését. Ennek megalapozására a területrendezés eszközeivel - *az érzékenység és a terhelhetőség figyelembevételével* - elhatárolásra kerülnek azok a területek, ahol a táj természeti értékeinek védelme képez prioritást, azoktól a területektől, ahol a gazdaságfejlesztés, a műszaki infrastruktúra fejlesztés az elsődleges.

Térségi szinten - mindezek mellett - alapvető fontosságú a fejlődésben érdekelt valamennyi meghatározó szereplő *egyvetértése* a kitűzött területfejlesztési célokban és a megvalósítás sorrendjében.

Szükséges ezen túl az *eszközök, az erőforrások mozgósítása*, közös erőfeszítéssel és társadalmilag igazságos tehervállalással való előteremtése, valamint a tenniakarás és az együttműködési készség erősítése.

X X X

A közelmúltban elfogadott Országos Területfejlesztési Konceptió új szerepet kínál a vidékies térségek fejlesztésében. Megállapítja, hogy a vidékies térségeket többé nem problémáik fűzik majd egybe, és nem is a városi problémák befogadó területei lesznek, hanem felértékelődő adottságaikra (természeti környezet, zöld területek nagy aránya, a gazdaság és társadalom kismértékű környezeti terhelése) támaszkodva fenntarthatóan és sokoldalúan, integráltan új települési funkciók megjelenésével fejlődő területek. Az OTK jövőképe szerint ország rurális térségei sikerrel használják majd ki a tiszta, természeti és tradicionális vidékies környezet iránti igény növekedését, amely az urbanizáció, motorizáció fokozódásával párhuzamosan jelentkezik, s ehhez kihasználják az info-kommunikációs technikák lehetőségeit.

A vidékies térségek többsége jól együttműködő települései adottságaiknak megfelelő életképes mezőgazdasági, idegenforgalmi, ökológiai, pihenő vagy lakófunkciót találnak maguknak. Ennek alapja a természeti környezet, az életminőséget javító közlekedési és info-kommunikációs infrastruktúra és a megújult falukép. A települések által közösen működtetett alapszintű közszolgáltatások jó minőségűek.

Az újjáéledő, tradícióikat ápoló vidéki közösségek felismerik egyedi problémáikat és erőforrásaikat a fejlesztések során. A természeti és kulturális táji értékeikhez, speciális településszerkezeti adottságaikhoz nemzeti-etnikai kisebbségeik kulturális örökségéhez igazodva, szociális problémáikat orvosolva fenntarthatóan fejlődnek, s a térségben élők kölcsönös előnyöket kínáló élénk partneri-, gazdasági kapcsolatot alakítanak ki a térségben tartósan vagy ideiglenesen jelenlévő városi eredetű üdülőkkel, ill. lakókkal. A térségek önmagukra találásának, fejlődési lehetőségeik felismerésének egyik fontos bázisa a helyi identitást és hagyományokat erősítő oktatás.

Országos is számon tartottak a kiemelt táji értékekkel rendelkező hazai térségek, melyek organikusan, az értékeikből táplálkozva, de azokat megőrizve fejlődnek. Ezeket a térségeket, valamint a természetvédelem alatt álló és a környezeti szempontból különösen érzékeny területeket érintő beavatkozások esetében a fenntarthatóság elve különös gonddal érvényesített.

2. A TERÜLETFEJLESZTÉS - AKTUALIZÁLT - ÁTFOGÓ FELADATAI A TÁPIÓ-MENTÉN

A jövőkép elérése érdekében megfogalmazott területfejlesztési feladatok:

- a térség értékeinek felmutatása tudatosítása, védelme és fejlesztése,
- a táj- település- és térségmenedzselés, a kistérségi szemlélet erősítése, kistérségi programok kidolgozása és pályáztatása,
- hatékony együttműködés a kistérség önkormányzatai, valamint a területfejlesztésben érdekelt gazdasági és civil szféra szereplői között,
- a természeti értékek védelme és fejlesztése, a gazdasági tevékenységek során az ökológiai szempontok érvényesítése, a térség táji unikalitásainak, a természeti területek biodiverzitásának fenntartása, a térség vízkészletének védelme,
- a fővárossal való - *korábban egyoldalú* - kapcsolatok átrendezése, tudatos erősítése, elsősorban a legerőteljesebben kapcsoló közúti összeköttetés minőségi javítása: a térségből bejövő forgalom, a kétirányú áruszállítás, az eljutási idő csökkentése, a közlekedés színvonalának emelése érdekében,
- az ingázás feltételeinek javítása, elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével,
- a fejlesztésben való közös érdekek feltárása a térség településeiben, közös fejlesztési programok kezdeményezése és magvalósítása,
- a fejlesztési célterületek (kereskedelmi, gazdasági, turisztikai) meghatározására a területi alkalmasság, az önkormányzati szándékok és a térségi közös érdek együttes figyelembevételével

- a térség jövedelemtermelő képességének erősítése, ezzel a népesség-megtartóképesség javítása, a kedvezőtlen népességcsere megfékezése,
- a térség versenyképességének javítása, átfogó gazdaságfejlesztés, a helyi foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése, a térség vonzóbbá tétele a tőkebeáramlás és a tőkebefektetés számára,
- a munkaerő versenyképessé tétele, a szellemi kapacitás növelése oktatási, képzési - továbbképzési eszközökkel,
- a térségi informatikai fejlesztések támogatása,
- a közművi hiányosságok pótlása és a környezetvédelmi problémák megoldása,
- végső soron: a térség felzárkóztatása, belső periféria jellegének megszüntetése és az itt élők életminőségének javítása.

A területi felzárkóztatás célul kitűzése akkor is indokolt, ha az elmúlt évtized fejlesztésének eredményeként a Tápió mente kikerül az ország hátrányos kistérségeinek köréből. A régióon belüli hátrány feltétlen indokolja azokat a területfejlesztési beavatkozásokat, amelyek szükségesek a kialakult területi különbségek csökkentésére.

Területi felzárkózás vonatkozásában az Országos Területfejlesztési Konceptió az alábbiakat állapítja meg:

A területi célokat szolgáló eddigi intézkedések a piaci alapú, az egyenlőtlenségeket fokozó folyamatokat csak mérsékelni tudták, megállítani nem. Ma Magyarországon olyan mértékű területi különbségek fordulnak elő, melyek elfogadhatatlan esélyegyenlőséget teremtenek a társadalom tagjai számára, egyben a gazdaság fejlődését is korlátozva. Megfelelő beavatkozás hiányában az életkörülményekben kialakuló megengedhetetlen egyenlőtlenségek a hátrányos helyzetű térségek leszakadásához, a szegregációs folyamatok felerősödéséhez és újabb válságjelenségek kialakulásához vezetnek.

Az új területfejlesztési politika tudomásul veszi az egyenlőtlen területi (gazdasági) fejlődés törvényszerűségét és ezért a területi felzárkóztatás alapvető célja a társadalmi esélyegyenlőség elvét sértő és a gazdaság eredményes működését korlátozó elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek, valamint a gazdaság, a vállalkozások hatékony működését korlátozó infrastrukturális, szervezési és az emberi erőforráshoz kapcsolódó hiányosságok megszüntetése.

A felzárkóztatás legfőbb – Tápió mentét is érintő - céljai:

- *a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, az ország külső és a belső periferiáinak dinamizálása;*
- *A hagyományos területi kiegyenlítő szemlélettel szemben a felzárkóztatás során is alapvető cél az életképes gazdasági, társadalmi elemek megerősítése ill. kialakítása, vagyis e térségek relatív versenyképességének javítása annak érdekében, hogy e térségek ne eltartott, hanem a támogatások segítségével működőképes térségi rendszerek legyenek. Éppen ezért a területi felzárkózást szolgáló központi eszközöket is az adott térséghez igazítva, zömében a térség stratégiája mentén, integrált térségi programok keretében kell alkalmazni.*
- *A helyi (települési, kistérségi) szinten, valamint a főbb településkategóriák között jelentkező, az alapvető életesélyek (közszolgáltatások elérhetősége, kommunális infrastruktúra) terén fennálló egyenlőtlenségek mérséklése*
- *Az ország bármely pontján élő állampolgár számára biztosítani kell az alapvető települési infrastrukturális feltételek (ivóvíz, villany, szilárd burkolatú út, szennyvíz- és hulladékkezelés stb.) rendelkezésre állását és az alapvető közszolgáltatások tömegközlekedéssel elfogadható időn belüli elérhetőségét.*
- *További cél a közoktatás, a kulturális szolgáltatás, a szociális és szakorvosi ellátás, a foglalkoztatottság és az elérhetőségi viszonyok kistérségek közötti egyenlőtlenségeinek mérséklése. (A különböző méretű központokkal és lakosságsszámmal rendelkező kistérségek között ugyanakkor a gazdasági teljesítmény, a nagyobb központokhoz kapcsolódó funkciók, stb. tekintetében nem reális célkitűzés a különbségek mérséklése). A kistérségek közötti nem kívánatos egyenlőtlenségek mérséklése - regionális szinten működő rendszer megvalósulása esetén - elsődlegesen a belső területi problémáikra „érzékeny” régiók feladatköre.*

3. A TERÜLETFEJLESZTÉS KISTÉRSÉGI PROGRAMJAI

3.1. A BELSŐ INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSÉNEK, A TÉRSÉGI IMÁZS ÁTALAKÍTÁSÁNAK PROGRAMJA

Egy térségi fejlesztési koncepció érvényesülésének ill. érvényesítésének alapfeltétele egyrészt, hogy résztvevői magukénak érezzék, másrészt, hogy e résztvevők egymáshoz tartozónak, egy közösséget alkotónak tartsák magukat, és "kifelé" jól artikulált, pozitív képet mutassanak: a kistérség neve akár védjegy, embléma és márkanév is legyen!

E jelenleg laza kohéziójú kistérségi belső integrációs képességének erősítéséhez, az ezt megszervező intézményrendszer létrehozásához és működtetéséhez, a pozitív imázs megteremtéséhez és ezek révén a népességmegtartó képességének erősítéséhez az alábbi részletes programok kidolgozása szükséges.

3.1.1. ALPROGRAM A BELSŐ INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSÉRE, A TÉRSÉGI INTÉZMÉNYRENDSZER FEJLESZTÉSÉRE

Célja:

a területfejlesztési törvény jóváhagyását követően megkezdődött belső integrációs folyamat erősítése, annak érdemi kiszélesítése

A térségi integráció erősítése érdekében szükséges:

- a területfejlesztés társadalmiasításának kiszélesítése, a területfejlesztésben az önkormányzati meghatározottság oldása, a civil és vállalkozói szféra érdemi bevonása, az állami, az önkormányzati és a magánszféra együttműködésének erősítése, a közös érdekeltiségre építő szervezetek támogatása, az együttműködési programban javasolt ma még hiányzó szervezeti formák kialakítása és a meglévők érdemi működtetése,
- a térség kedvező földrajzi helyzetének tudatosítása, ez ebben lévő előnyök komplex gazdasági, idegenforgalmi kihasználásának további elősegítése,
- a térség karakterének kialakítása illetve finomítása, további formálása, a térségi tudat erősítése, a térség pozitív jövőképének széleskörű népszerűsítése,
- a térségi szervezetek és a regionális és mikrotérségi szerveződések támogatása,
- átfogó térségi- illetve mikrotérségi programok, projektek kidolgozása és megvalósítása,
- az önkormányzati képviselőtestületekkel a térségi együttműködés céljainak és előnyeinek megismertetése, a térségi gondolkodás erősítése, a helyi programok térségi hatásának elemzése, az összefüggések tudatosítása,

- a térségi intézményrendszer erősítése: *ezen belül:*
 - A nagykáta központú Területfejlesztési Társulás Irodája működésének, szolgáltató funkcióinak további erősítése, a kistérségi intézményrendszer bővítése.
 - A Térségi Irodán információs központ működtetése a kialakítandó megyei Területi Információs Rendszerhez kapcsolódva: az országos és a megyei Információs rendszer kistérségre vonatkozó elemeinek értékelése és eljuttatása a területfejlesztés szereplőihöz, másrészt a rendszerhez kapcsolódva a települési szinten gyűjtött információk szintetizálása és eljuttatása a megyei szintre; az információs és monitoringrendszer révén a változások folyamatos figyelemmel kísérése, a területfejlesztés eredményeinek, hatásainak elemzése.
 - A területi információsrendszer bázisán az Iroda nyújtson információt és segítséget a vállalkozóknak és a potenciális befektetőknek a térség területi, foglalkoztatási és fejlesztési lehetőségeiről, a fejlesztést támogató EU-s, állami és régiós forrásokról. Alapvető feladat a fejlesztési pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázati célok népszerűsítése, a térségi pályázatok elkészítése. Az Iroda keresse meg és hozza össze a partnereket, kezdeményezze a Társulással együtt a különböző munkacsoportok működését.
 - A térségi intézményrendszer fejlesztésének része a Turisztikai Egyesület mellett létrehozandó kistérségi Turisztikai Iroda, ennek a Tourinform-rendszer részeként való működtetése.
 - Gazdaképző szervezése és működtetése a gazdajegyzőkkel, a gazdákkal valamint az Agrárkamara helyi képviselőivel együtt.

3.1.2. ALPROGRAM A TÉRSÉG POZITÍV IMÁZSÁNAK KIALAKÍTÁSÁÉRT, NÉPESSÉGMEGTARTÓ KÉPESSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSÉÉRT

A múltbéli kedvezőtlen megítélés és imázs megfordítása a térség valós értékeinek és lehetőségeinek felmutatásával, tudatosításával, térségi marketinggel.

Célja:

- az itt élők önértékelésének és önbecsülésének további erősítése
- a megélhetés és a boldogulás távlati lehetőségének felmutatása, a kitörési pontok megjelölése elsősorban a térség fiatalsága számára
- a megyehatár-menti fekvés adottságainak kihasználása regionális együttműködéssel
- a térség megismertetése, egyediségének, értékeinek felmutatása, és ezek alapján a turizmus fejlesztése,
- hazai és külföldi tőke, befektetések és innováció vonzása.

3.2. ÖKOPROGRAM: AZ ÉRTÉKŐRZÉS ÉS A KÖRNYEZETFEJLESZTÉS PROGRAMJA

ALPROGRAMJAI:

3.2.1. Alprogram a térség értékeinek megőrzésére, karakterének erősítésére

3.2.2. Alprogram az ökológiai alapú gazdálkodás kialakításának támogatására

3.2.3. Alprogram a környezet védelmére és fejlesztésére

3.2.1. ALPROGRAM A TÉRSÉG ÉRTÉKEINEK MEGŐRZÉSÉRE, KARAKTERÉNEK ERŐSÍTÉSÉRE

A kistérség kedvező környezeti állapota, a természetközeli állapotban fennmaradt területek gazdagsága, az élővilág változatossága itt, Budapest közelében jelentős területfejlesztési erőforrás. Megőrzése, a települési-, építészeti és kulturális értékekkel összhangban történő fejlesztése a térség hosszútávú fejlesztésének egyik forrása.

Az alprogram célja:

- a természetszerű területek kiterjedésének növelése, az erdő és rét legelő és nádgazdálkodás térségi sajátosságok szerinti fejlesztése,
- a tájkarakter megőrzéséhez, alakításához szükséges környezeti feltételek biztosítása, a térség természetes vízkészletének védelme és ökológiai hasznosítása,
- az országosan nem védett, de a helyi táj karaktere szempontjából értékes tájrészek helyi védelmének biztosítása,
- a "nem védett táj" alakítása, a tájhasználattal kapcsolatos érdekeltségi rendszer fejlesztése annak érdekében, hogy a gazdálkodás - különösen a védett területek pufferzónáiban, illetve a turisztikai, rekreációs területek környezetében - minél erőteljesebben vegye figyelembe természeti adottságokat, a gazdálkodási- és tájhagyományokat,
- a mező- és erdőgazdasági termelőtáj sajátos szépségének, helyi jellegzetességeinek felmutatása,
- a helyi közösségek hagyományos kiránduló- és rendezvény területeinek fejlesztése, a községek és a pihenő- rekreációs területek kapcsolatrendszerének javítása, (kirándulóutak, kerékpárutak kiépítése, zöldsávok, fasorok telepítése)
- a történelem, az archeológia, a hagyomány emlékeinek megjelölése a tájban,
- a kulturális örökségvédelem tárgyainak (a helyi karaktert, az egyediséget jelentő értékek, a települési-, az építészeti- és műemlékek, helyi védettségű építmények, stb.) és környezetük valamint a tárgykultúra jellegzetes értékeinek védelme,
- a települések szegélyterületeinek, közterületeinek, a magán- és a közterületek határterületeinek rendezése és rendszeres karbantartása.

- Javaslat a Tápó-mente Natúrpark kialakítására:

A natúrpark a hazai gyakorlatban még kevésbé ismert, új területi szerveződés, szervezeti kategória, amelyet a 2004. évi LXXVI. törvény - amely a korábbi környezetvédelmi, illetve természetvédelmi törvény módosítása - is nevesít.

A natúrpark valójában egy különösen értékes, jellegzetes tájegységet takar, általában védett természeti területet, amely üdülési célokra is alkalmas. A natúrparkok kultúrtáj egységek, amelyek a vidék kihasználásának kímélő formái. A táj ápolása által megtartják jellegüket, s egy speciális infrastruktúra kiépítésével (pl. túraútvonalak, tanösvények, múzeumok, stb.) a nagyközönség számára is nyitottakká válnak. Természetvédelmi területek, vagy azok részei, amelyek kiemelt mértékben alkalmasak a pihenésre, szabadidő eltöltésére, kikapcsolódásra és egy terület természeti és történelmi értékeinek bemutatására, és az ezekhez kapcsolódó ismeretek közvetítésére, továbbá ahol megtalálhatóak a szakirányú információszolgáltatás és az értékek kezelésének feltételei egyaránt.

A natúrparkok hozzájárulnak a jellegzetes kultúr-, és természeti táj megőrzéséhez. Ugyanakkor a turizmusra is mennyiségi kihatással vannak, elsősorban az ökoturizmus, falusi turizmus, mezőgazdasági termékekhez kapcsolódó turizmus, kerékpáros turizmus, egészségturizmus területén.

Pest megye 2003-ban elkészült és jóváhagyott, illetve a Közép-Magyarországi Régió egy évvel korábban készült Strukturaterve is javaslatot tesz Pest megye területén natúrparkok kialakítására. Mindkét dokumentum nevesíti a Tápó-mente térségét, mint egy natúrpark létrehozásának javasolt területét.

Az Országos Területfejlesztési Konceptió a vidéki térségek fejlesztése szempontjából kiemelten kezeli a kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelését és erősítését, amely hozzájárul a térség valós értékeinek felismeréséhez, védelméhez és fejlesztéséhez.

A koncepció szerint a táji kulturális örökség – mely magában foglalja az ingatlan (épített), az ingó (tárgyi) és a szellemi kulturális örökséget – közvetlenül vagy közvetetten szellemi vagy tárgyi-anyagi erőforrás, s mint ilyen, gazdasági tényező.

A kulturális örökség a települési, a térségi, a nemzeti és az európai identitás egyik sarokköve, az egyik legfontosabb közösségi-kulturális, környezeti és gazdasági jelentőséggel bíró térségi erőforrás, ezért a területfejlesztésnek azt integrált, összetett módon kell kezelnie. Területfejlesztési szempontból egyaránt fontos a védelme, annak érdekében, hogy hosszú távon is erőforrás maradjon, valamint a fenntartható fejlesztése, azaz hogy a fejlesztési projektek épülhetnek a benne rejlő erőforrások kiaknázására és örökségi értékeinek kiteljesítésére, illetve további örökségértékek generálására. A kulturális örökség megőrzése, értékeinek kiteljesítése és a társadalmi identitás térségi erősítése a fenntarthatóság fontos tényezői, hiszen a jövő generációja számára őrzik meg a múlt és a jelenkor értékeit, ezzel biztosítva a tudás és hagyományok térségi jellegzetességeinek fennmaradását.

Ezért a területfejlesztés célja különösen:

- a népi építészeti, a kézművesség és gazdálkodási kultúra fennmaradásának elősegítése, a hagyományos mesterségek felélesztése, értéké alakítása, az ezekre alapozott piacteremtés;
- a különböző településtípusokat és tájakat egyedi arculatúvá tevő építészeti stílusok és településszervezetek, településszerkezeti jellemzők, településközpontok fennmaradásának biztosítása;
- a kulturális örökség kisugárzásának erősítése és fennmaradásának érdekében a kulturális örökségi láncba szervezhető kulturális örökségi turizmus céltárgyai (örökségi értékek és emlékek) védelmének, fenntartható hasznosításának, és az oktatási, művelődési és kulturális intézmények kulturális örökségi központokhoz történő szerves integrálásának biztosítása;

- tájképi értékű kulturális örökségi területeken a hagyományos művelési és beépítési módja megváltoztatása engedélyezésének szigorítása; a tájkarakter esetleges megváltoztatása esetén a tájterhelhetőség vizsgálata, a régészeti és műemléki szempontok figyelembevételére;
- a felújítási eszközök koncentrációja a kiemelkedő értékű műemléki magterületek erőforrás szerepének elősegítéséért;
- a hagyományokra építő és a helyi örökségértékek védelmére életre hívott civil kezdeményezések támogatása. A lakosság aktívizálása a helyi és térségi érdekérvényesítés és döntéshozatal folyamatában. Az épített és természeti környezet megóvására irányuló felelősség kialakítása, a történeti környezet erkölcsi avulásának megállítása, az emberek attitűdjének pozitív megváltoztatása.

3.2.2. ALPROGRAM AZ ÖKOLÓGIAI ALAPÚ GAZDÁLKODÁS TÁMOGATÁSÁRA

Az alprogram célja: a termőhelyi adottságok, a vízháztartás korlátjai, a termelési hagyományok, valamint az EU- támogatási szempontok és az agrárkörnyezet-gazdálkodási koncepció együttes figyelembevételével: a mezőgazdaság, a tájhasználat fejlesztésének kívánatos és lehetséges irányainak meghatározása a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv és a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program alapján. Célkitűzések:

- a táji-, természeti potenciál meghatározása és potenciálnövelő kihasználása,
- az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése,
- a természetes rendszerek és természeti értékek megóvása, fennmaradásának biztosítása,
- a bioszféra sokszínűségének megtartása, a természeti folyamatokban rejlő információk és diverzitás megőrzése,
- a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elveinek alkalmazása: a lételemnek tekintett természeti erőforrásokkal (víz, termőföld, stb.) való értékvédő gazdálkodás, ezeknek a következő generációk számára való megtartása,
- az előzőekkel összefüggésben a gazdasági fejlődés és a környezet harmonikus, az ésszerű környezet-igénybevételre és a minimális környezetkárosításra törekvő viszonyának megvalósítása: ökológiai alapú és biogazdálkodási módszerek, rendszerek elterjesztése.

A kistérség egészének érdeke a regionális talajvízcsökkenés kezelése, a vízmegtartás különböző megoldásainak támogatása.

A térség leggyengébb adottságú területein¹ az intenzív mezőgazdálkodás visszaszorításával, extenzívebb agrár-tájhasználattal, illetve erdősítéssel kell számolni. Az erdősítés helyének és ütemezésének meghatározásánál figyelembe kell venni a természetvédelem, az általános tájvédelem, a tájpotenciál fejlesztése érdekében pedig a turizmus igényeit is.

Védelmi intézkedések javasoltak azokon a mezőgazdasági területeken is, ahol a talajvédelem az elsődleges szempont. A defláció elleni védelem érdekében - a kialakult új birtokszerkezet figyelembevételével - támogatni kell a biológiai diverzitást is elősegítő mezővédő erdősávok, fasorok visszaállítását és újak telepítését.²

¹ a GATE értékelése alapján a kistérség mezőgazdaságilag művelt területének min.11%-án

² A térség - nem mezőgazdasági - gazdaságfejlesztése során is csak olyan funkciók és területhasználat támogatandó amelyek nem ellentétesek a térségfejlesztés stratégiai irányával.

3.2.3. ALPROGRAM A KÖRNYEZET VÉDELMÉRE ÉS FEJLESZTÉSÉRE

A II. Nemzeti Környezetvédelmi Program céljai, feladatai két vonatkozásban is kapcsolódnak a területfejlesztéshez, egyrészt mint területfejlesztési célok, másrészt mint a területfejlesztés feltételei. A Program általános célkitűzései pedig jellegükénél fogva olyanok, hogy mind célként, mind feltételként kapcsolódnak a területfejlesztéshez.

Ezek:

- az egészséges környezet feltételeinek megőrzése, illetve biztosítása,
- az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások csökkentése, megszüntetése,
- a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapotjellemzők megőrzése és helyreállítása.

E témakör kerete a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram, első számú célja: a lakosság egészségi állapotának javítása, az egészséget támogató környezet-alakítás elősegítése.

A térségben a fenti célok megvalósításának megalapozása érdekében a területfejlesztési koncepció készítésével párhuzamosan kidolgozott kistérségi környezetvédelmi program tett javaslatot a környezeti elemek állapotát, a környezetminőség alakulását befolyásoló tényezők alakítására, a környezetvédelem és környezetfejlesztés térségi feladatainak megoldására.

A kistérség környezetvédelmi programja az alábbi struktúrában határozta meg a programokat, illetve feladatokat:

- Táj- és természetvédelmi, élővilágvédelmi javaslatok
- A kistérségben keletkező folyékony és szilárd hulladékok ártalmatlanításának programja:
 - Szennyvízkezelés, szennyvíziszap elhelyezés
 - Települési szilárd hulladék ártalmatlanítási program
- Egyéb környezetvédelmi feladatok kistérségi vonatkozásai között meghatározásra kerültek:
 - A levegőtisztaságvédelem kistérségi feladatai
 - A zaj- és rezgésvédelem kistérségi feladatai
 - A föld és a vizek mennyiségi és minőségi védelmének kistérségi feladatai
 - Az épített és települési környezetvédelem kistérségi szintű feladatai
 - Az energiagazdálkodási vonatkozások közül kiemelten a geotermál és bioenergia hasznosítás javaslata

A kistérség környezetvédelmi program két vonatkozásban - a szennyvízkezelés és a kommunális hulladékgazdálkodás témájában - felülvizsgálatra szorul:

Szennyvízkezelés és tisztítás vonatkozásában indokolt visszatérni a környezetvédelmi program első munkaanyagaiban javasolt mikrotérségi megoldások megvalósítására.

Hulladékkezelés vonatkozásában figyelembe kell venni a kialakítás alatt álló ceglédi regionális hulladéklerakóhoz való csatlakozás tényét és a mikrotérségi és települési feladatokat ennek alárendelten, de a helyi lakosság érdekeinek figyelembevételével kell meghatározni.

Az ÖKOprogram kapcsolódása a nemzeti és a régiós fejlesztési programokhoz

A térség értékeinek megőrzését, karakterének erősítését célzó alprogram több ponton is kapcsolódik a nemzeti és a régiós fejlesztési prioritásokhoz és operatív programokhoz. A NFT KIOP határozza meg operatív céljai között a természetvédelem erősítését

Az ökológiai alapú gazdálkodás támogatásának alprogramja a magasabb szintű fejlesztési dokumentumok közül a Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Programhoz és a 4/2004. FVM rendelethez kapcsolódik, mely utóbbi a mezőgazdaságban felhasználható egyszerűsített területalapú támogatások elnyeréséhez kidolgozott Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot, illetve a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat feltételrendszerét rögzíti.

A környezet védelmének és fejlesztésének alprogramja összhangban van a Nemzeti Fejlesztési Terv Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Programja (KIOP) célkitűzéseivel. Az NFT az alábbi stratégiai fejlesztési irányokat határozza meg a környezetvédelem tekintetében:

- a környezeti terhelések csökkentése;
- a természeti erőforrások fenntartható használata;
- környezetbarát közlekedési módok fejlesztése.

A KIOP céljai az alábbiakat foglalják magukban:

- a települési környezetvédelem erősítése, a környezetbiztonság növelése;
- a természetvédelem erősítése, az energiagazdálkodás környezetbarát fejlesztése.

A Tápó-mente kistérségben a KIOP-ban vázolt környezetvédelmi stratégiából a következők hangsúlyosan kell, hogy érvényre jussanak: A biológiai sokféleség megőrzésének és a hazai tájak védelmének jövőbeni feladata a természeti rendszerek körültekintő, a terhelhetőséget meg nem haladó használata, működésük védelme és helyreállítása, amelyet a társadalom és gazdaság kiegyensúlyozott fejlődésével összehangolt módon kell megvalósítani. Ennek érdekében elsősorban a természeti rendszerek és értékek megővését, a biológiai sokféleség megőrzését, a természeti erőforrások fenntartható használatát, valamint a társadalom és a környezet harmonikus kapcsolatának kialakítását kell biztosítani. Hatékony védelmet tesznek lehetővé a természetvédelem hagyományos tevékenységeihez kapcsolódó ökológiai hálózat-fejlesztési törekvések.

Az környezet védelmének és fejlesztésének alprogramja a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programja (KROP) 2004-2006 Infrastruktúra Fejlesztés és a Környezet Állapotának Javítása, mint prioritáshoz tartozó Környezetvédelmi Ellátórendszerek Fejlesztése, illetve a Természeti Környezet Rehabilitációja elnevezésű intézkedések operatív célrendszeréhez illeszkedik.

A Környezetvédelmi Ellátórendszerek Fejlesztése az alábbi célok eléréséhez járul hozzá a KROP-ban rögzítettek szerint:

- Kiegyenlített és magas színvonalú kommunális ellátottság,
- A természeti környezet, zöldövezeti rendszer védelme,
- A felszíni és felszín alatti vizek védelme,
- A településtisztaság védelme,
- A levegőszennyezés és a zajterhelés mérséklése.

A Természeti Környezet Rehabilitációja a következő célokat szolgálja:

- A természeti környezet fokozott védelme, zöldfelületi rendszer kiépítése,
- Komplex természeti, környezeti rendszerek fejlesztése,
- A védett területek és települési zöldfelületek fejlesztése,
- A turizmusban rejlő lehetőségek fokozott kihasználása.

A környezet védelmét és fejlesztését szolgáló alprogram, illetve a Tápó-mente kistérség környezetvédelmi programja kapcsolódik a KROP környezetvédelmi tárgyú intézkedéscsoportjai keretében megfogalmazott célrendszerhez.

A 2005-ben elkészült és a Kormány által elfogadott Országos Területfejlesztési Konceptió számos vonatkozásban erősíti és további elemekkel gazdagítja a Tápó menti kistérségben elfogadott ÖKOprogramban meghatározott célokat.

Az OTK Rurális (vidéki) térségekre megfogalmazott területileg integrált fejlesztési prioritásai:

A rurális (vidéki) térségek fejlesztésében a területfejlesztési politikai fejlesztések kiemelt jelentőséggel bírnak, tekintettel a vidéki adottságok és problémák markáns területi jellegére. A területfejlesztési politikai fejlesztések közül is kiemelkedik a kifejezetten e térségekre irányuló vidékfejlesztés jelentősége, de természetesen e térségek fejlesztései során szerepet kap a területfejlesztési politika többi pillére is, sőt

néhányuk szintén meghatározó jelleggel bír. Ezért a vidékies térségekre irányuló fejlesztések több OTK célban is megjelennek.

A jelen területi cél azonban kifejezetten a vidékies térségekkel foglalkozik, és – elsősorban, de nem kizárólagosan – fejlesztésével kapcsolatos vidékfejlesztési jellegű célokat és beavatkozásokat fogalmaz meg. A célkitűzés szolgálja kívánja a fejlesztések agrárágazatokon túlmutató integráltságának és területi szemléletének fokozását, melyet a változó társadalmi-gazdasági-környezeti igények és az ezekre épülő nemzetközi és hazai szakmai és politikai tendenciák indokolnak. Ezért e célkitűzés:

- újabb területi szempontokat vezet be a vidékies térségek lehatárolásába,
- a vidékies térségek fejlesztésének horizontális céljait fogalmazza meg, és
- a vidékies térségeken belül is területi szemléletű orientációt ad a fejlesztéseknek.

A térségi lehatárolás biztosítja a vidékies térségeket érintő különböző fejlesztéspolitikai beavatkozások területi összehangolását és a koncentráció elvének területi érvényesítését. A lehatárolás ezáltal orientálja a hazai vidékies térségek számára kiemelkedően fontos uniós források felhasználását, és más fejlesztéspolitikai (elsősorban területfejlesztési politikai) beavatkozásokat is.

A hazai természeti és településszerkezeti sajátosságok és a lehatárolási módszerek miatt az eddig alkalmazott vidékies térség lehatárolások az ország területének szinte egészét felölelik, és a vidékfejlesztési programok területi dimenziója gyenge. Az ország európai szintű összehasonlításban is kiemelkedően vidékies, így e térségeink kiterjedtsége indokolt. Ugyanakkor a vidékies térségek célirányosabb, a helyi szükségletekhez és adottságokhoz jobban igazodó fejlesztése érdekében célszerű e térségi lehatárolásba és differenciálásba új területi szempontokat bevezetni, a vidékfejlesztésnek területfejlesztési politikai koordinációt adni.

- A jelenlegi térségi alapú lehatárolások területileg gyengén koncentráltak, és túlzottan heterogén társadalmi-gazdasági-környezeti adottságú térségeket fűznek egybe.
- A homogénebb települési szintű lehatárolás a területi tervezés számára kedvezőtlen, mert a statisztikák ellenére a vidékies adottságok és problémák településhatároktól függetlenek, és a fejlesztésben a város-vidék viszonylatnak is meg kell jelennie.
- A térségi lehatárolás célszerűen kistérségi alapú, ahol beazonosítandók a város-vidék viszonytól független fejlesztési irányokkal rendelkező urbanizált központok.
- Továbbra is célszerű a nemzetközi és hazai gyakorlat könnyen kezelhető, népsűrűsége és népességszámra épülő lehatárolásaiból kiindulni. Ugyanakkor figyelembe kell venni a mezőgazdasági, erdészeti és a természeti területek arányát a földhasználatban, valamint a munkaerő-piaci trendeket (mező- és erdőgazdaságban foglalkoztatottak arányának változása) is.
- A vidékies térségek lehatárolásának újragondolása során a 2007-2013-as időszak formálódó európai uniós vidékfejlesztési politikájának vonatkozó iránymutatását is figyelembe kell venni.

A fenti szempontok alapján az OTK lehatárolása három vidékies kistérség-kategóriát különböztet meg a térség népsűrűsége és a népességszámmal meghatározott urbanizált települések előfordulása alapján, amelyekből **a Tápíó mente a jellemzően vidékies kistérségek közé tartozik**. A vidékfejlesztés itt a kistérség egészére irányulhat, a kistérségi fejlesztési stratégiák meghatározó eleme. E homogénebb vidékies kistérségek fejlesztése során mindig a kistérségben kell gondolkodni (pl. elérhetőség, közszolgáltatás szervezés, térségi turisztikai fejlesztések, egységes táji karakterű falumegújítási programok), a települések elosztott térségi forrásokra támaszkodó elszigetelt fejlesztései nem célravezetőek. Urbanizált központoktól távoli fekvésük miatt a térségek külső kapcsolatainak, elérhetőségének fejlesztése hangsúlyos.

A vidékies térségek fejlesztésének horizontális céljai

A területfejlesztési politikailag koordinált vidékfejlesztési célokban meg kell, hogy jelenjenek olyan törekvések, melyek a vidékies térségeket általában jellemző problémák felszámolására irányulnak, illetve a fejlesztések végrehajtásának speciális vidékies térségekben érvényesítendő módjait ösztönzik. Ahogy az adottságok minden térségben, térségtípusban más jellegűek, úgy a megoldások, a horizontális célok is természetesen térség-specifikus adaptációt igényelnek:

- A fejlesztések alapuljanak helyi, területi alapú, széleskörű partnerségből építkező kezdeményezéseken. Ezért az ezeket generáló, a helyi identitás, a hagyományok és az értékek megőrzésére, tudatosítására, felélesztésére irányuló humán-erőforrás-fejlesztés és közösségszervezés a beavatkozások hangsúlyos eleme.
- A fejlesztéseknek foglalkozniuk kell a közszolgáltatások komplex szervezésével, valamint a helyi önszerveződés feltételeit nyújtó közösségi terek megteremtésével.
- A vidékies térségek felértékelődő belső adottságait (a természeti területek és az emberi tevékenységgel kevéssé terhelt környezet magas aránya, kevéssé szennyezett környezeti elemek, alacsony népsűrűség és beépítettség, hagyományok, stb.) tudatosítani kell a társadalomban, a helyi közösségekben.
- A vidékies kistérségek adottságaihoz és problémáihoz igazodó hatékony fejlesztéséhez helyben koordinált vidék-, terület- és agrárfejlesztési menedzsmenti központokra van szükség.
- A vidékies térségekben is jelen kell lennie az innováció-transzfer, vállalkozásfejlesztés támogatására képes humán és infrastrukturális bázisnak.

- A fejlesztések hangsúlyos eleme a szociális, gazdasági, egészségügyi problémákkal küzdő, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok vidékies szegregációinak oldása, egyúttal életkörülményeik javítása.
- A fejlesztéseknek törekedni kell a foglalkoztatottság növelésére, mely törekvéseknek része az értelmiség és képzett munkaerő helyben tartása is.
- A város-vidék kapcsolatoknak, különösen a vidékies térségek elérhetőségének nagy szerepet kell kapniuk a fejlesztésekben (ez a közlekedési infrastruktúrán túl a közösségi közlekedésszervezés helyi megoldásait is érinti).
- A fejlesztéseknek fenntartható rendszerek kialakulásához kell hozzájárulniuk, a helyi társadalmi-gazdasági-környezeti erőforrások minél hatékonyabb és értékmegőrző használatára kell épülniük, a jövedelmeket a térségben kell tartaniuk, helyi anyag és energiagazdálkodási rendszerek kialakítását kell elősegíteniük.
- A fejlesztéseknek minél nagyobb mértékben egyedieknek kell lenniük, mely egyediséget a helyi adottságokra épített stratégiák biztosítják.
- Friss, innovatív, alternatív megközelítésekkel is bíró fejlesztési gondolatokat és megoldásokat kell alkalmazni. Az innováció megjelenhet a csúcstechnológiai modernizáció területén (pl. informatikai infrastruktúra és tartalomszolgáltatás), és a hagyományos gazdasági tevékenységek (pl. agrárgazdálkodás, turizmus) újszerű helyi ötleteinek kivitelezésében.
- A fejlesztéseket építeni kell a versenyképességhez hatékonyabban hozzájáruló kitérés pontokra is, a különböző hiányosságok leküzdésén túlmutatóan.
- A hagyományos, primer termelő szektor által dominált funkciók színesítése, sőt sok esetben átgondolt funkcióváltás szükséges (pl. lakó-, üdülőhelyi, turisztikai).
- A több szektorra kiterjedő fejlesztéseket egymással integráltan kell kialakítani.

A rurális (vidékies) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai között kiemelt jelentőségű a táji természeti örökség helyi-térségi megőrzése és hasznosítása (E célkitűzésekhez illeszkedik a Tápó kistérség elfogadott ÖKOtárság jövőképe és az annak elérésére tervezett eszközrendszer (programok).

A természeti örökség (a védett és nem védett természeti területek és ezek hálózata, az élő és élettelen természeti és táji értékek, élőhelyek, fajok és közösségek, a biológiai sokféleség) az ipar, az intenzív mezőgazdaság, a közlekedés és urbanizáció, az intenzív turizmus, valamint a természeti és antropogén krízishelyzetek hatásainak van kitéve. A hatások kockázatainak csökkentése és kivédése, a károk felszámolása a hatékony és a fenntartható fejlődés elveit figyelembe vevő térségfejlesztés fontos feladata, mert csak így biztosítható egyes térségtípusok táji adottságokra alapozott egyedi fejlesztéseinek eredményessége és a biodiverzitás fenntartása. Ezekben hangsúlyos szerepet kapnak a környezetkímélő, természet-közeli és energiahatékony beavatkozások, amelyek a lakosság életminőségét és egészségi állapotát pozitívan befolyásolják.

Ezért a rurális (vidékies) térségekben a területfejlesztés célja különösen:

- a táji-térségi illetve helyi identitás erősítése, az ember és táj kapcsolatrendszerének újraélesztése, a helyben élők ill. a helyi intézmények környezethez, természethez fűződő és jogainak erősítése, köteleltségeinek nyilvánvalóvá tétele;
 - a táji értékek, mint számos térség fejlődési erőforrásának természetkímélő használata a rekreációs tevékenységek működtetése révén, az ökológiai rendszerek terhelhetőségének és sérülékenységének fokozott figyelembevételével;
 - a természeti örökséget veszélyeztető környezeti (természetes és antropogén eredetű) kockázatok kivédése integrált fejlesztési programokkal. Az elszennyezett és degradált területek rehabilitációjához való hozzájárulás;
 - A természeti örökségre alapozott egyedi fejlesztések megvalósítása – biotermesztés, természetközeli gazdálkodási módszerek bevezetése, hagyományos termelési módszerek újraélesztése, bemutatása, ökoturizmus, szolgáltató- és bemutatóközpontok, natúrparkok, tájházak, környezetvédelmi infrastruktúra létesítésével – a védelmi szempontok és az elővigyázatosság figyelembe vételével.;
 - az országos ökológiai hálózat kialakításának és fenntartásának támogatása.
- Az erőforrások fenntartható használatát biztosító fejlesztéspolitika megvalósítása

A területfejlesztési tevékenység a társadalmi jólét biztosítása érdekében nem hagyhatja figyelmen kívül az erőforrások magas szintű védelmét és ezek megújulóképeségére épülő, hosszú távon történő felhasználhatóságának biztosítását. Az egyes térségek adottságainak megfelelően biztosítani szükséges az erőforrásokhoz való méltányos és a jövő generációk érdekét is tekintetbe vevő hozzáférést, de mindezt úgy, hogy az ne veszélyeztesse a rendelkezésre álló erőforrások természetes megújulását és a környezet, illetve a környezeti elemek minőségét.

Ezért a területfejlesztés célja különösen:

- A helyi anyag és energiagazdálkodási rendszereknek az ökológiai eltartóképességhez igazodó kialakítása, a körforgás térségben záródó ciklusaival. A környezetileg különösen érzékeny és a természetvédelmi területek fejlesztései során a környezeti fenntarthatóság elveinek kiemelt érvényesítése.
- A térségek vonzerejének növelése a lakosság helyben maradásának és életminőség-javulásának biztosítása érdekében a táji és helyi adottságok előtérbe helyezésével a megújuló erőforrások és alapanyagok hasznosításának ösztönzése, a nem megújuló erőforrások értékmegtartó hasznosítása.
- Az alternatív természeti erőforrások és energianyeresi lehetőségek feltárása és hasznosítása, az energiahatékonyság és energiatakarékosság javítása, a környezetkímélő és természetközeli technológiák és eljárások elterjesztése.
- A helyi piacok működésének ösztönzése a megújuló alapanyagok felhasználásával és ezek helyben történő, érték-növelő feldolgozásával és minőségi terméké váló előállításával.
- A környezetileg különösen érzékeny és veszélyeztetett térségekben a környezetintegrált területfejlesztés fokozott érvényesítése: mező-, és erdőgazdálkodás, a vízgazdálkodás, a környezet- és természetvédelem összehangolt komplex fejlesztési programjainak kialakítása és végrehajtása. Az éghajlatváltozás lehetséges hatásaira való megelőző felkészülés, az árvizek, belvizek és az aszályok környezeti elemeket, természeti erőforrásokat, népességet és gazdasági javakat veszélyeztető hatásainak megelőzése, az esetlegesen keletkező károk enyhítése;
- Az ország minél több térségében fel kell tárnunk a táji területi rendszerek működését, változási tendenciáikat, kataszterbe kell venni a térségek természeti környezet értékeit. Térinformatikai alapú, integrált területi környezeti információs rendszerek hálózatát kell felállítani, melyek alkalmasak az EU és OECD igényeknek is megfelelő és széleskörű adatszolgáltatásra és kapcsolatuk biztosított más e-közigazgatási, területirányítási, területi információs rendszerekhez (pl. TeIR-hez).

3.3. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS PROGRAMJA

A térségi szintű együttműködés kialakításának, illetve elmélyítésének célja a Tápíó-mente fejlődésében, fejlesztésében érdekelttek összefogásának erősítése a közös célok kimunkálásában és azok elérésében.

A területfejlesztési programon belül az együttműködést erősítő program célja az együttműködés lehetséges és szükséges területeinek, módszereinek és gyakorlatának kidolgozása a térségen belül a települések önkormányzatai, gazdasági és területfejlesztési szereplői, civil szervezetei, a Tápíó-mente egészében a mikrotérségek, a Tápíón kívüli, azzal határos kistérségek, illetve a régió egészének gazdasági, területfejlesztési szereplői között.

Az együttműködés alapját képezi a **közös érdekek** megfogalmazása, kiemelése:

- a Tápíó-mente sajátosságainak, érdekeinek figyelembevétele és érvényesítése az országos, megyei és regionális stratégiai célkitűzések megfogalmazása, valamint az azok megvalósítását szolgáló operatív programok kialakításánál,
- a térség helyzetbehozásában való közös érdekelttségben (M4 nyomvonalvezetése, az M0 K-i szektor megvalósítása, 31-es főút rekonstrukció, belső úthálózat fejlesztés, vasúti fejlesztés, elővárosi közlekedés, a fővárosi és a jászberényi szélesebb választékot nyújtó munkahelyek elérését könnyítő ingázási támogatási formák kidolgozása, a tömegközlekedés színvonalának emelése, BKSz, P+R fejlesztések),
- a térségi népességszám csökkenésének megállításaiban, a társadalmi struktúra folyamatban lévő kedvezőtlen irányú változásának átrendezésében,
- a gazdaságfejlesztés térségi szintű összehangolásában,

- a térségi vízgazdálkodás hosszú távú megoldásában, a vízvisszatartásban és vízpótlásban,
- a táj- természetvédelemben, a tájvédelemmel összehangolt gazdaságfejlesztés, terület- és településfejlesztés megvalósításában, a táji értékek térségi szintű tudatosításában, megismertetésében,
- a környezetvédelemben (a környezeti állapot térségi mérő és ellenőrző rendszerének kiépítésében, a térségi monitoring működtetésében, a keletkező kommunális szennyvíz és a szilárd hulladék környezetkímélő elhelyezésében),
- az egyéb (humán- és műszaki-) infrastruktúra kiépítési és üzemeltetési együttműködésben.

A térségi együttműködés kiépítésének, illetve elmélyítésének feladatai (alprogramjai):

1. A térségfejlesztésben, a térségi integrációban, a térségi szintű együttműködésben résztvevők körének jelentős kibővítése: a polgármesterekre korlátozódó hivatalos kistérségi szintű együttműködés jelentős kibővítése

- a települési önkormányzatok képviselőtestületeinek, bizottságainak tagjaival, szakértőivel,
- a kistérségi gazdaság meghatározó szereplőivel,
- a térség népességét ellátó intézmények vezetőivel,
- valamint a térség társadalmát képviselő civil szervezetek képviselőivel.

Az, hogy a térségi szintű együttműködésbe új szereplők és új formák kapcsolódnak, semmilyen formában nem érinti azt, hogy a kistérség döntéshozó fóruma változatlanul a települések polgármestereiből szerveződött Kistérségi Területfejlesztési Társulás marad.

A térségi együttműködésben bevontak körének jelentős kibővítése elősegíti a helyi szellemi energiák és potenciálok mozgósítását a Tápó-mente egésze fejlődésének hatékony előmozdítása érdekében.

2. A térségi hely- és problémaismeret erősítése, az információáramlás biztosítása:

A térség folyamatainak figyelemmel kíséréséhez, a változó helyzet folyamatos értékeléséhez, valamint a szükséges döntések megalapozásához széleskörű és térségi szintű ismeretre és széleskörű információkra van szükség.

Az információáramlás kétirányú útját kell biztosítani:

- Egyrészt szükséges mindazoknak a helyi (települési) szintű információknak, megnyilvánult érdekeknek és helyi döntéseknek ismerete térségi szinten, amelyek a kistérség egészére is kihatással vannak. Ez az alulról (települési szintről) építkező információrendszer elősegíti a települési érdekek és sajátosságok

megismertetését térségi szinten, elősegíti a kistérségi szintű érdemi érdekegyeztetést, megalapozza a térségi szintű döntéseket.

A térség egészét érintő települési szintű információk szintetizálása elősegíti a kistérségi érdekek megfogalmazását, ez pedig erősíti a térségi szintű lobbytevékenységet a Tápó-mente sajátos érdekeinek figyelembevétele érdekében a regionális és az országos prioritások és programok megfogalmazásánál.

A települési szintről építkező információrendszer fontos eleme lehet az a területi (térképi) adatbázis, amely a településenként jóváhagyott településrendezési terveket tartalmazza, ezzel elősegíti a befektetői tájékoztatást.

- Másrészt szükséges a területfejlesztést, (a településfejlesztést), a gazdaságfejlesztést és az egyes ágazatok fejlesztését meghatározó uniós, országos és regionális prioritások és programok megismertetése a kistérség fejlesztésében együttműködő partnerekkel. Csak ennek ismeretében lehetséges meghatározni az uniós, országos és regionális programokhoz való csatlakozás módjait.

Egyre inkább nyilvánvaló, hogy a jövőben csak azok a fejlesztések projektek számíthatnak támogatásra, amelyek összhangban vannak az uniós, az országos és ezen belül a regionális programok célkitűzéseivel. Ezért nélkülözhetetlen széles körben ismerni ezeket a prioritásokat és programokat. Ennek ismerete egyaránt elősegíti a támogatásra számító kistérségi programok meghatározását, valamint a támogatott programokhoz kapcsolódó helyi és térségi projektek generálását.

3. A térségi szintű érdemi együttműködésben résztvevők és a döntéshozók képzése, készségeik fejlesztése.

A résztvevők települési szintű érdekegyeztető és döntéshozó képességre építve a térségi szintű stratégiai gondolkodás és a hosszú távú stratégiai tervezés képességének erősítése, a helyi, a térségi és a regionális érdekek egyeztetésének, valamint a prioritások meghatározásához szükséges érdekegyeztetés technikáinak elsajátítása.

Ennek elemei:

- széleskörű, érdemi információk rendszeres biztosítása
- az önképzés támogatása,
- csoportos képességfejlesztési tréningek,
- bel és külföldi tapasztalatok cseréje, személyes tapasztalatok biztosítása az eredményes technikák és módszerek megismerésében.

4. A térségi szintű érdemi együttműködés kereteinek megteremtése (a jelenlegi keretek kiszélesítése).

- **TÉRSÉGI EGYEZTETŐ FÓRUM** szervezése évi rendszerességgel, a jelentős döntések stratégiai döntések előkészítésére. Ez a térség „parlamentje” amelynek összetétele megegyezik a 2004 tavaszán megrendezett fórum résztvevői körével, de kiegészülhet a gazdasági és a civil szféra meghatározó képviselőivel.

Az egyeztető fórum célja a helyi (*települési*) sajátosságok, fejlesztési törekvések, a térségi és az ágazati érdekek szintetizálásával, egyeztetésével előkészíteni azokat a TÉRSÉGI MEGÁLLAPODÁSOKAT amelyekben döntés születik

- a kistérség területfejlesztési prioritásairól,
 - a Tápió-mente és az itt élő népesség jövőjét jelentősen befolyásoló kérdésekről,
 - a Tápió-mente által kiemelten támogatott fejlesztési projektek helyszíneiről,
 - valamint a térségi összefogást igénylő legfontosabb kérdésekről.
- Egyeztető körök, térségi **KEREKASZTALOK** szervezése, működésük támogatása.
 - Önkormányzati kerekasztal
 - Településfejlesztési és pénzügyi finanszírozási kerekasztal
 - Tájgazdálkodási és agrár kerekasztal
 - Gazdasági kerekasztal
 - Egészségügyi-, szociális kerekasztal
 - Oktatási-, kulturális kerekasztal
 - Ökoturisztikai kerekasztal
 - **Tematikus vitanapokat szervezése a térséget érintő jelentős kérdésekben:**
Ilyenek:
 - A szennyvíz elvezető és ártalmatlanítás programja
 - A térségi közlekedésfejlesztési program
 - A térségi kommunális hulladékártalmatlanítási programelőkészítésének és megvalósításának legfontosabb kérdései.

x x x

A kistérségi szintű együttműködés erősítését segítik azok az elemek, amelyeket az Országos Területfejlesztési Konceptió a kistérségi részvételen alapuló decentralizáció megvalósítására vonatkozó javaslatokkal, amelyek a területfejlesztési politika hatékony működésének, a hatékony regionális szintű fejlesztésnek és a helyi feladatok hatékony szervezésének, irányításának alapfeltételei.

A koncepció szerint:

A kistérségi szint szakmai, szervezeti és pénzügyi megerősítése elengedhetetlen a kistérségi és regionális szintű fejlesztési célok, a decentralizált szakmai fejlesztési programok keretei között az ágazati fejlesztési célok, valamint az integrált térségfejlesztési programok sikeres megvalósításához.

- A kistérségi szint érdemi térség-szervezési részvételt biztosító megerősítése

A kistérség a térségi önszerveződés legfontosabb színtere, ilyen értelemben a szubszidiaritás, a decentralizáció és a helyi partnerség meghatározó szintje. A fejlett nyugati példák igazolják, hogy az érdemi regionális fejlesztés ott a legsikeresebb, ahol a regionális menedzsmentszervezetek alatt – mellett – kistérségi szinten jó infrastruktúrával, hatáskörrel és jövedelemmel ellátott menedzsmentszervezetek, ügynökségek felelnek a kistérségi fejlesztésekért. Az integrált térségfejlesztési programok mentén történő fejlesztési elv fejlesztéspolitikai érvényre juttatásához elengedhetetlen a kistérségi szint szakmai, szervezeti és pénzügyi megerősítése. Jól képzett kistérségi szintű menedzsment szervezetek nélkül a kistérségi szint alkalmatlan a helyi feladatok irányításához, a közszolgáltatások hatékony megszervezéséhez és a fejlesztések, valamint integrált fejlesztési programok kialakításához és megvalósításához.

A rész cél megvalósulását az alábbi fejlesztési feladatok szolgálják:

- kistérségi menedzsment szervezetek felállítása és szakmai, szervezeti, infrastrukturális és pénzügyi megerősítése;
- kistérségi integrált fejlesztési programok készítése;
- a közszolgáltatási feladatok kistérségi szintű hatékony megszervezése és fejlesztése (közösségi kistérségi központok létrehozása);
- kistérségi együttműködési kapcsolatok és a belső kohézió, a térségi tudat erősítése.

Ugyanakkor a decentralizáció érvényesüléséhez fontos, hogy a települések fejlesztési forrásai is bővüljenek, annak érdekében, hogy lokális jelentőségű fejlesztésekhez saját forrásokkal, pályázataikhoz önerővel rendelkezzenek.

3.4. AZ INTEGRÁLT GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMÉPÍTÉS PROGRAMJA

Az integrált program azt jelenti a térségben, hogy a kétfajta megközelítést integráltan kell alkalmazni a programozás során.

A térség jövője alapvetően attól függ, hogy alakul a térség gazdasága, polgárainak megélhetése. A gazdaságfejlesztésben is a több lábbon álló - az integrált gazdaság és társadalomfejlesztési programba illeszkedő- összehangolt programot kell kidolgozni és annak megvalósítását támogatni.

Önálló gazdaságfejlesztési program kidolgozása célszerű a Pest megyei Területfejlesztési Tanács támogatásával.

A program célja a geoökonómiai helyzet, a területi adottságok, és a helyi erőforrások összehangolt kihasználásával:

- a megélhetés hosszú távú feltételeinek megalapozása,
- a térség gazdaságának erősítése, új elemekkel való bővítése,
- új munkahelyek létesítése
- a távmunka lehetőségének megteremtése, illetve bővítése

A területfejlesztés szereplői és az ágazatok igénylik a vidékfejlesztés, a mezőgazdasági fejlesztés, a gazdaságfejlesztés, illetve a turisztikai fejlesztés önálló programjainak kidolgozását. Ezek azonban csak a komplex gazdasági- és társadalomépítés integrált programjának alprogramjaiként támogatandók, a hatások és az összefüggések sokoldalú figyelembevételével.

Fentiekre való tekintettel a **gazdaság és társadalomépítés integrált programja** hat jelentős alprogramra épülhet:

3.4.1. Alprogram az ingázás támogatására, a helyi foglalkoztatási lehetőségekből kiszoruló munkavállalók számára a bővebb és sokrétűbb foglalkoztatási lehetőségeket nyújtó munkaerőpiac elérésére

3.4.2 Alprogram a Budapesthez fűződő gazdasági kapcsolatok fejlesztésére, - a korábbi egyoldalú, ingázásra alapuló kapcsolatrendszer helyett - **kétoldalú gazdasági kapcsolatok kiépítésére**

3.4.3. Alprogram a térség gazdasági fejlesztésére, a munkahelyteremtésre, a megélhetés feltételeinek hosszútávú biztosítására

3.4.4. Alprogram a vidékfejlesztésre, a térség mezőgazdaságának a területi adottságokkal összehangolt fejlesztésére, az integráció megszervezésére

3.4.5. Alprogram a térség turisztikai fejlesztésére

3.4.6. Alprogram az oktatásra, a szakképzés fejlesztésére és telekommunikációra

3.4.1. ALPROGRAM AZ INGÁZÁS TÁMOGATÁSÁRA

A program fontos **külső feltétele** az *ingázás fizikai feltételeinek*, pályáinak mennyiségi és minőségi fejlesztése: **a térség bekapcsolása az országos gyorsforgalmi úthálózatba**, a közúthálózat meglévő elemeinek valamint a vasúti forgalom összetevőinek fejlesztése, melyek az ingázás minőségének körülményeit, komfortját és mindenképp a jelenleg igen kedvezőtlen eljutási időt pozitív irányban befolyásolják. A jelenleg kedvezőtlen külső feltételek megváltoztatásáért *lobbizznia* kell a kistérség képviselőinek minden illetékes fórumon.

Ezen túl mindent el kell követni a potenciális ingázó munkaerő *versenyképességének*, képzettségének, megbízhatóságának, sokoldalúságának javítása érdekében, a megyei szakképzési át- és továbbképzési programokhoz illeszkedő kistérségi programokkal.

Ugyancsak fontos a munkaügyi információáramlás akadálymentes kistérségi rendszerének megszervezése, - a munkaerőkereslet és kínálat megfeleltetése a viszonylag alacsonyszintű helyben foglalkoztatási mutatókkal bíró térségben egyben az ingázók munkahelyhez juttatásának fontos eleme.

Kiemelt feladat az ingázást lebonyolító tömegközlekedés összehangolása, a Budapesti Közlekedési Szövetség mielőbbi megvalósítása (*nem csak a 2005-ben kialakított alapszinten*), illetve a vasúti megálló térségében a P+R (*parkolj és menj tovább*) rendszer kiépítése, a gépkocsi és kerékpár tárolás biztonságos megoldása.

3.4.2. ALPROGRAM A BUDAPESTHEZ FŰZŐDŐ GAZDASÁGI KAPCSOLATOK RENDEZÉSÉRE

Törekedni kell az egyirányú, döntően az ingázásra alapuló kapcsolatrendszer helyett - **kétoldalú** gazdasági kapcsolatok kiépítésére és erősítésére. Ennek eszköze egyrészt a térség elérhetőségének javítása és a gazdaság erőteljes fejlesztése.

A fővárossal kiépített és kiépítendő kapcsolatok számbavétele, a kistérségre előnyös kapcsolatfajták kiépülésének-megerősödésének támogatása jelentős szerepet kaphat a kistérség "fejlesztésében", ám ez a szerep mikrotérségenként eltérő: a kistérség jelentékeny részén csak járulékos eleme lehet a "fejlődésnek", mint a külső lakóövezet peremén fekvő terület. Azonban a kistérség több, kedvező táji- környezeti adottságú részterülete, településrésze ideális színtere lehet a fővárosiak számára is a *minőségi lakókörnyezet és rekreációs akcióterület* biztosításának, különösen a közlekedési feltételek javítása esetén.

3.4.3. ALPROGRAM A TÉRSÉG VERSENYKÉPESSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSÉRE, GAZDASÁGI FEJLESZTÉSÉRE, A MUNKAHELYTEREMTÉSRE, A MEGÉLHETÉS FELTÉTELEINEK HOSSZÚTÁVÚ BIZTOSÍTÁSÁRA

Cél: a Tápíómente versenyképességének erősítése, helyi gazdaság fejlesztése, a térségi adottságaira építő, a térségi potenciált kihasználó gazdaságfejlesztés megvalósítása és összehangolása.

Keretfeltételek:

- a térség kedvező földrajzi helyzetének kihasználási lehetősége a közlekedési hálózat fejlesztésével fokozatosan javul,
- a térség népességének stagnálása, illetve középtáv után kismértékű növekedése,
- az aktív keresők száma nem csökken számottevően,
- képzéssel, átképzéssel lassan javul a térség munkavállalóinak képzettsége, versenyképessége a munkaerőpiacon,
- a megélhetési perspektívát, a foglalkoztatást és az életminőséget javító térségfejlesztés eredményeként lehetővé válik a képzett innovatív munkaerő, a felsőfokú végzettséget szerző értelmiség térségben tartása, illetve visszavonzása,
- az ingázás feltételeinek javulásával az ingázók száma várhatóan kismértékben emelkedik,
- a mezőgazdaság (mivel itt sem tud támogatás nélkül működni) ugyan a térség gazdaságának nem stratégiai ágazata, de a gazdaságszerkezet hagyományos és nélkülözhetetlen eleme és kedvező adottságai révén a térség az agrár-környezetgazdálkodás optimális színterévé fejlesztendő,
- koncentrált vállalkozási, munkahelyterületek előkészítése, a külföldi és a hazai befektetők számára egyenlően kedvező vállalkozási környezet biztosításával nő a munkahelyek száma,
- a térség egészének fejlődése fokozatosan növeli a fizetőképes keresletet, a vásárlóerőt, ezzel módot ad a lakossági szolgáltatások dinamikus fejlődésére, a terciér szektorban foglalkoztatottak számának növelésére.

A gazdaságfejlesztést segítő területfejlesztési alprogramok:

- a térség gazdasági szereplőinek belső együttműködését segítő programok, (kamaraik szervezetek, önkormányzatok, szakmai és polgári szervezetek együttműködésével)
- ipari park jellegű vállalkozási területek kijelölése, előkészítése és megvalósításuk szervezett támogatása az erre alkalmas településeken, elsősorban a mikrotérségi központokban. A gyorsforgalmi úthálózat térséget érintő átvezetésével további területek vállalkozási szempontból való felértékelődése.

Az alprogram elemei:

A) A helyi kis- és középvállalkozások támogatása a helyi fejlesztési potenciál erősítése

Kiemelt jelentőségű működésük szervezeti, finanszírozási feltételeinek biztosítása, támogatása. Ennek kerete a Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal együtt létrehozott Térségi Iroda és a térségben már működő gazdasági érdekképviseletek - Kereskedelmi és Iparkamara, IPOSZ, Kézműveskamara, stb. - intézményes együttműködése.

Célja:

- a vállalkozások fenntartásához és bővítéséhez szükséges üzleti információk biztosítása,
- pályázati - kiemelten a területfejlesztéshez és a vállalkozásfejlesztéshez kapcsolódó - lehetőségek megismertetése, a pályázatokon való eredményes részvétel elősegítése,
- inkubátorházak létesítése,
- kistérségi üzletember-találkozók szervezése, mezőgazdasági vállalkozók klubjának működtetése,
- ötlet- esetleg árubörzék szervezése,
- oktatási központként, tanfolyamok, tapasztalatcserek szervezése, ezen kívül a különféle vállalkozói csoportok igényeihez igazodó segítség, tapasztalatcsere, különféle tanfolyamok, továbbképzések, előadások formájában,
- az üzletvezetéshez kapcsolódó közgazdasági, könyvelési stb. tudás átadása,
- nyelvtanfolyamok szervezése annak érdekében, hogy a vállalkozók legalább egy idegen nyelvet elsajátítsanak, amely EU-s piaci pozíciójukat is javítja.

A társadalomépítés oldalán folyamatos kommunikációval és más eszközökkel is támogatni kell az önszerveződés során már létrejött hagyományos iparos és vállalkozói körök, gazdakörök, egyesületek megerősödését és szakszerű működését (pl. helyiségekkel, konkrét programok szponzorálásával, kiállításokkal, propagandával, stb).

Mikrotérségenként - pl Nagykátán, Tápíószelén - Vállalkozói Klubok szervezése és működésük támogatása. Az említett érdekképviseletekkel, a Munkaügyi Központtal, a térség középfokú szakképző intézményeivel együttműködve létrehozandó Vállalkozói klubok tagjai egymás - és egymás tevékenységének - megismerésével, a térség belső

kapcsolatrendszerének erősítésével, a közös fellépés lehetőségével, a megrendelések azonos színvonalon, de helyben való teljesítéséből adódó kölcsönös előnyökkel hozzájárulhat a térség gazdaságának erősödéséhez, a megélhetési perspektívák javulásához, a fizetőképes kereslet növekedéséhez.

A szervezeti feltételek biztosítása mellett fontos a vállalkozások területi-, infrastrukturális feltételeinek megteremtése. Ennek keretében úgy a megyei területrendezési tervben, mint az egyes települések településrendezési terveiben biztosítani kell olyan - infrastruktúrával jól ellátható, a lakóterületet nem zavaró - vállalkozási területeket, amelyek lehetőséget adnak a helyi gazdaság területigényes egységei hosszú távon is környezetkímélő fejlesztésére (Ugyanígy területkijelöléssel és előkészítéssel célszerű támogatni azokat a szállítmányozási vállalkozókat, akiknek forgalma és parkolása a belterületen a lakókörnyezet minőségét rontja.)

B) Ipari Park, illetve vállalkozói övezet létesítése rövid- és középtávon Nagykátán, Tápószelén és Tápószezsőn. területi- infrastrukturális lehetőségeket úgy kell hasznosítani, hogy a fejlesztések a táji-, természeti értékeket ne károsítsák.

C) A térség gazdasági és társadalmi fejlődése szempontjából hosszútávon is fontos feladat a munkaerőpiacról tartósan kiszorulók problémájának kezelése

A Társulásnak és a Munkaügyi Központnak a jövőben is keresni kell azokat a támogatási formákat, melyek közös megpályázásával a megkezdett programok folytathatóak és bővíthetőek, a közmunkák megszervezése is hatékonyabb lehet kistérségi szinten (pl. a vasúti pálya környékének karbantartása, erdősítés).

3.4.4. ALPROGRAM A VIDÉKFEJLESZTÉSRE, A TÉRSÉG MEZŐGAZDASÁGÁNAK ADOTTSÁGOKKAL ÖSSZEHANGOLT FEJLESZTÉSÉRE, AZ INTEGRÁCIÓ MEGSZERVEZÉSÉRE

A mezőgazdálkodás fejlesztését a vidékfejlesztéssel összhangban, komplex tájgazdálkodás keretében kell megoldani.

A vidékfejlesztés a Tápó-mentén egyrészt gazdasági, másrészt szociális indíttatású. Cél a térség adottságainak kihasználása, az itt élő lakosság jövedelemszerzési lehetőségének és ezáltal megélhetési körülményeinek javítása, a térség népességmegtartó képességének erősítése, a mezőgazdasági termelés természeti erőforrásainak megőrzése, valamint a vidék társadalmi közösségeinek, hagyományainak megőrzése és fejlesztése. A vidékfejlesztés meghatározó tényezője az agrárgazdaság, az infrastruktúra rendszerek fejlesztése.³

³ Magyarországon a mezőgazdasági vidékfejlesztés térségeinek minősültek a Konceptió készítésének idején azok a statisztikai vonzáskörzetek, amelyekben az urbanitás/ruralitás hányados az országos átlag alatt, a mezőgazdasági aktív keresők aránya a vidéki átlag felett, az egy főre jutó személyi jövedelemadó alap az országos átlag 75%-a alatt, a munkanélküliek aránya 1996. december 20.-án az országos átlag 133%-a fölött volt. (Ennek a mutatórendszernek az alkalmazásával 42 kistérség került ebbe a kategóriába, köztük a Tápó-mente is. A mutatórendszerek változásával az érintett kistérségek köre is állandóan változik: ez a tény is arra utal, hogy a Tápó-mente „határeset”: ha ne is tartozik bele az éppen aktuális körbe, de, paramétereit tekintve igen közel áll hozzá.)

Vidéknek az Európai Unióban elfogadott definíció szerint a 150 fő/km²-nél ritkábban lakott térségek minősülnek. A "vidék" ott sem jelent feltétlenül mezőgazdasági jellegű térséget, bár Magyarországon a vidékre az agrárgazdaság nagyobb súlya jellemző.

Fejlesztési prioritások a vidékfejlesztés térségeiben:

- a mezőgazdasági termelés szerkezetének és integrációjának megerősítése, beleértve a terméfeldolgozás és forgalmazás szövetkezéseit, vállalkozásait, és kapcsolódó infrastrukturális fejlesztéseket;
- kedvezőtlen mezőgazdasági adottságú térségekben gazdálkodók támogatása;
- a mezőgazdaságban foglalkoztatottak kiegészítő tevékenységének támogatása, az alternatív munkalehetőségek bővítése;
- a helyi társadalom fejlődését, önszerveződését elősegítő vidékfejlesztési programok kidolgozása és támogatása;
- a környezet, a természet, a táj védelmének elősegítése, agrárkörnyezet-gazdálkodási eszközökkel is.

A Tápó-mentén ennek megfelelően vidékfejlesztés a mezőgazdaság és egyúttal a táj és a környezet rehabilitációjának programját is jelenti.

A Pest megyei kistérségek mezőgazdasági alkalmasságát vizsgáló értékelés szerint a kistérség mezőgazdasági termőterületének *több mint 37%-a intenzív művelésre* elsődlegesen alkalmas, ahol a mezőgazdálkodási beruházások (melioráció, üzemi útépítés, vízrendezés, stb) támogatásának prioritása van. További 31% extenzív művelési irányba fejleszhető, - a két kategória együttesen mintegy 40.000 ha-t fed le, ami arra mutat, hogy **a kistérségben távlatilag is az uralkodó tájhasználati mód a mezőgazdálkodás, és mint ilyen, a vidékfejlesztés súlyponti területe:**

Kiemelt jelentőségűek ezért a vidékfejlesztés keretébe illeszthető agrár alprogramok:

- Új, alternatív kultúrák elterjesztését szolgáló alprogram: részint a szántóföldi növénytermesztés, részint a művelési ágak vonatkozásában (helyi kutatási bázison, ipari növények, vetőmagtermesztés, ültetvény- és erdő telepítés)
- A kistermelői kört integrálni képes, feldolgozó és értékesítő vállalkozások megtelepedését, a termelők ilyen célú szövetkezeti társulását (TÉSz) támogató alprogram
- Tároló, hűtő, csomagoló és feldolgozó kapacitások kiépítését kezdeményező alprogram
- A kistermelők összefogása, támogatása a meglévő érdekszervezetek bázisán (mindenekelőtt az Agrárkamara képviselőire, a gazdajegyzőkre, a mezőgazdasági bizottságokra és a Gazdakörökre támaszkodva); az információ, a tájékoztatás, szakmai továbbképzés, integráció alprogramja
- Alprogram az állatállomány bővítésére, a genetikai állomány megújítására (helyi kutatási bázison, Agrárkamara térségi képviselőinek és a Terméktanácsok bevonásával)
- Az agrár - környezetgazdálkodási program és szemlélet megismertetését, bevezetését és gyakorlását elősegítő *mintagazdaságot, gazdaképzési és szaktanácsadási tevékenységet integráló kistáji agrocenter* (tájgazdálkodási központ) létrehozása és működtetése

- Az Agrár- és Vidékfejlesztés Operatív Programja (AVOP) feladataiban való offenzív kistérségi részvétel, az ehhez kapcsolódó pályázati lehetőségek kihasználása:
 - kis- és középüzemi termékfeldolgozási tevékenységek fejlesztése
 - kistérségi (termelő - feldolgozó - értékesítő) munkaszervezetek támogatása
 - a technológiák EU - szabványoknak való megfeleltetése
 - az agrárgazdasági birtokstruktúra racionalizálása és a földnyilvántartás korszerűsítése
 - a földhasznosítás agrár - környezetgazdasági programnak megfelelő módjainak támogatása
- A teljes jogú EU-tagsággal igénybe vehető Strukturális és Kohéziós Alapok forrásai is figyelembe vehetők (pl. Európai Mezőgazdasági és Orientációs és Garancia Alap)

Részletes mezőgazdasági termelési és integrációs javaslatok:

- Az integráció alulról való kiépítése elsősorban TЭСz-ek (termelői szervezetek) létrehozása révén kívánatos. E szervezetek, melyek kiemelt állami és európai támogatást élveznek, javítják a termelők pozícióját a piacon. A közös tárolás, esetleg földolgozás, értékesítés mellett a TЭСz-ben tömörülő gazdák értékesítési biztonságát növeli az egységes, minőségi fajtaválasztás is.
- Törekedni kell a térség gazdálkodóit integrálni képes vállalkozások, szervezetek kiépítésére, s ahol ez nem lehetséges, a gazdálkodókat arra kell ösztökélni, hogy biztonságuk érdekében termeltetési szerződés keretében termeljék és értékesítsék termékeiket.
- A szántóföldi tömegkultúrák dominanciájának csökkentése fontos. A térség gazdálkodóinak törekedni kell új, alternatív kultúrák, művelési módok meghonosítására. Az alacsony aranykorona értékű területeken az erdőtelepítés nem csupán táji, gazdálkodási szempontból szükséges, hanem a rekreáció, a turizmus érdekében is. A hagyományos búza, kukorica növényi kultúra mellett az ipari növények széles körű elterjesztése, a vetőmagtermesztés kínálhat alternatívát. Szükséges és kívánatos, lehetőség szerint a termelők összefogásával, új szőlő- és gyümölcsültetvények telepítése.
- A mezőgazdaságban a kertészeti ágazat (gyümölcsstermesztés) kitörési pont lehet, mivel az EU-ban e termékekre nem határoznak meg kvótát, az eladható mennyiségnek egyedül a megfelelő minőség szab határt.
- Az állatállomány genetikai megújítása, bővítése elengedhetetlenül szükséges, mindenekeelőtt a kisebb gazdaságokban. Létjogosultsága lehet a hagyományosan magyar állatfajták újbóli meghonosításának.
- Az állatállomány genetikai megújítása, bővítése elengedhetetlenül szükséges, mindenekeelőtt a kisebb gazdaságokban.
- A gazdálkodók biztonsága megköveteli a mezőgazdasági termelés infrastruktúrájának minőségi javítását, egyáltalán, kiépítését. Ebben az összefüggésben mindenekeelőtt a tároló kapacitások bővítése szükséges, ám a települések határában az úthálózat rendezése, a termelők gépparkjának fölújítása is fontos feladat.

- Az EU-ban a meglévő gyakorlat szerint a családi gazdaságok átlagos mérete lényegesen meghaladja a hazaiakét. Ezért az átlagos birtoknagyság növelése a cél, a legalább 50-100 hektáros vagy e fölötti méretű gazdaságok létrehozása lenne kívánatos.
- Mind a TЭСz-ek megalakulásának, mind a szükséges beruházásoknak alapfeltétele, hogy a térség mikrorégióiban a termelők folyamatosan és magas színvonalon tájékozódhassanak, támogatást élvezzenek a megfelelő szakmai, érdekvédelmi szervezetek, szakemberek részéről. A rendszeres szakmai továbbképzések, fórumok, a TЭСz-ek szervezésében, a terméktanácsok bevonásával a falugazdászok, a helyi mezőgazdasági bizottságok, gazdakörök játszhatnak döntő szerepet, ám szükséges, hogy a települési önkormányzatok is részt vállaljanak a szervező, fölvilágosító, a termelők integrációját elősegítő munkában.
- Az alkalmazott mezőgazdasági technológia alapjaiban határozza meg az előállítható termékek minőségét, az igényelt munkaráfordítás nagyságát, ezáltal pedig az áruk piaci értékét és eladhatóságát. Ezért szükséges a gazdálkodók technológiai fejlesztéseit elősegíteni, s az ilyen szándékot támogatni kedvezményes kölcsönökkel, szaktanácsadással, stb. A gazdaság korszerűsítéséhez nyújtott hitelek, pályázati források elérhetősége a termelési színvonal javulását eredményezi. Cél az EU-s átlag csupán 60-70 százalékát kitevő termésátlagok javítása.
- A Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi programhoz igazodva cél, hogy a helyi gazdálkodók is hozzájuthassanak azokhoz a pályázati forrásokhoz, amelyek a környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazását támogatják. A piaci elvárásokhoz igazodva, növelni javasolt a csökkentett vegyszerfelhasználással előállított mezőgazdasági termékek arányát is.

3.4.5. ALPROGRAM A TURISZTIKAI FEJLESZTÉSRE

Az alprogram célja:

a térség turisztikai adottságainak kihasználása, a vendégfogadó készség erősítése, a turisztikai kínálat programokká, programcsomagokká formálása. A Tápó-mente kistérség turisztikai fejlesztése kizárólag a környezetkímélő, "szelíd turizmus" irányába történhet. A turisztika, az idegenforgalom előtérbe kerülése a térség fejlesztésében érdekelt gondolkodásában akkor is hasznosnak tekinthető, ha nyilvánvalóan nem ez az ágazat jelenti e térség fejlődésében a kitörési pontot.

Hasznos, mert:

- ha kiegészítő jelleggel is, de hozzájárul a népesség egy részénél a megélhetés biztosításához, ezzel a kistérség népességmegtartó képessége növeléséhez;
- segít felkutatni, felismerni és tudatosítani a helyi értékeket, a helyi karaktert úgy a táji, természeti, mint az épített környezetben, a helyi kultúrában, ezzel növeli a helyi polgárok önbecsülését;
- a vendégváró törekvések erősítik a településeken és a portákon a környezet rendezésére irányuló törekvéseket.

A térségben a turizmus fejlesztését négy fő bázisra lehet alapozni:

- a Budapesthez való /viszonylagos/ közelség,
- a térség sajátos táji, természeti, kulturális adottságai, a helyi karakter, a vidéki jelleg, amely többnyire környezeti ártalmaktól mentes, egészséges környezettel párosul (környezetváltozás, életmód és ökoturizmus, sport, kerékpározás, rekreáció, lovaglás, vadászat),
- az ÉNy-DK irányú - a védett és védendő területeket egyaránt magába foglaló zöldfolyosó rendszer mely az ökoturizmus valamennyi formájának kedvezőbb feltételeket biztosít,
- termál és egyéb speciális adottságok kihasználása rövid és középtávon (pl.: Nagykátán a termálfürdő gyógyvízzé nyilvánított vizére alapozottan gyógyidegenforgalom, Tápíószentmártonban az Attila-domb természetgyógyászati lehetőségeire építve, stb.).

A turizmus fejlesztése megalapozására a területfejlesztési koncepció célkitűzéseire illeszkedő turisztikai fejlesztési koncepciót és programot kell kidolgozni. Ennek keretében ki kell dolgozni a falusi- és ökoturizmus kistérségi támogatási és információs rendszerét, a kistérségi turisztikai szervezet működtetését, a szálláshelyek, vendéglátóhelyek és szolgáltatások részletes programját⁴.

3.4.6. ALPROGRAM AZ OKTATÁSRA, A SZAKKÉPZÉSRE ÉS A TELEKOMMUNIKÁCIÓRA

Az alprogram célja:

- a humán értékek megbecsülésének javítása, a képzett és innovatív értelmiség helybentartásának és megbecsülésének fokozása,
- a térség humán erőforrásainak gazdagítása, a térség humán erőforrásainak hosszútávú fejlesztése,
- a térség jövőbeli vállalkozóinak, foglalkoztatottjainak képzettségi szintjének emelése, térségi és regionális munkaerőpiacon való pozícióik javítása, a gazdaság fejlesztési irányával összehangolt szakképzés fejlesztése,
- a változásokhoz való alkalmazkodóképességük növelése,
- a gazdaság igényelte tudás és a képzés összehangolása,
- a meglévő társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése.

Az ismeretek mind szélesebb körben való eljuttatását támogatni kell, ami a térségi média (kábel-tévé hálózatok, teleház - hálózat, helyi újságok) hatékonyabb igénybevitelét, az iskolák helyi közéletbe való bekapcsolódásának ösztönzését feltételezi valamennyi iskolatípus vonatkozásában. Az iskolarendszer hagyományos elemei mellett teret kell biztosítani az alulról szerveződő alternatív képzési - önképzési fórumoknak ("Tájközpont", Tápíómenti Népfőiskola, gazdaképzők, kisvállalkozói inkubátorházak, stb.) és helyi kistérségi támogatásuk mellett meg kell szervezni a központi és megyei források bevonását is ezek létrehozásához, fenntartásához.

⁴ A kistérségre készült turizmusfejlesztési koncepció integrációja és megvalósítása alapján

Az integrált gazdaság- és társadalomépítés programjának kapcsolódása a nemzeti és a régiós fejlesztési programokhoz

Az integrált gazdaság- és társadalomépítés programjának alprogramjai megfelelő kapcsolódási pontokat biztosítanak mind a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT), mind a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programja (KROP) felé. A kistérségi koncepció helyi kis- és középvállalkozások támogatását és a helyi fejlesztési potenciál erősítését célzó alprogramja kapcsolódik a NFT Gazdasági Versenyképesség Operatív Programja (GVOP) négy prioritása közül is kiemelkedően a Kis- és középvállalkozások fejlesztése prioritáshoz. Az ingázás támogatása és a Budapesti kapcsolattrendszer erősítése közvetett módon a NFT több operatív programjához is kapcsolódik, elsősorban az infrastruktúrafejlesztés vonatkozásában.

A helyi kis- és középvállalkozások támogatását célul kitűző alprogram a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjához számos ponton kapcsolódik. A KROP Vállalkozásfejlesztési prioritása elsősorban a régió kisebb városaiban, kistérségi központjaiban tartja indokoltnak a tudásalapú gazdaság támogatását, ahol főleg a tőke-, piac- és információhiány okoz hátrányt a budapesti illetőségű vállalkozásokhoz képest.

A KROP Hátrányos helyzetű munkanélküliek munkaerőpiaci integrációjának segítése olyan operatív célokat határoz meg, amelyekhez a kistérségi koncepció alprogramja megfelelően képes kapcsolódni. Ezek:

- Esélyegyenlőség feltételeinek javítása
- Szociális biztonság javítása,
- A hátrányos helyzetű lakosság bevezetése, visszavezetése a foglalkoztató rendszerekbe oktatási típusú programok segítségével,
- A hátrányos helyzetű lakosság munkaerő-piaci integrációjának elősegítéséhez szükséges infrastruktúra megteremtése.

A NFT Agrár És Vidékfejlesztési Operatív Programja (AVOP) az alábbi célokat fogalmazza meg:

- a mezőgazdasági termelés és élelmiszer-feldolgozás versenyképességének javítása,
- a mezőgazdaság környezetbarát fejlesztése, a földhasználat racionalizálása,
- a vidék felzárkóztatásának elősegítése,

amelyekhez az alábbi stratégiai irányokat jelöli ki:

- a versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban,
- az élelmiszer-feldolgozás modernizálása,
- a vidéki térségek fejlesztése.

A Tápió-mente kistérség fejlesztési koncepciója és programja az agrár és vidékfejlesztés nemzeti és régiós célkitűzéseihez a mezőgazdasági termelés versenyképesség-növelését szem előtt tartó korszerűsítése és a vidéki térségek felzárkóztatása, mint stratégiai irányok követése révén kapcsolódik. A mezőgazdasági termelés feltételeinek javítása terén az AVOP-ban is támogatásra megjelölt humán feltételek javítása a Tápió-vidéken is prioritás. A Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Program ökológiai alapú gazdálkodást támogató prioritásához a kistérségi program ökológiai szemléletmódot érvényesítő javaslatai kapcsolódnak.

A kistérségi koncepció gazdaságfejlesztési alprogramjának mezőgazdaságot érintő javaslatai összhangban vannak a 4/2004. FVM rendelettel, amely a mezőgazdaságban felhasználható egyszerűsített területalapú támogatások elnyeréséhez kidolgozott Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot, illetve a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat feltételrendszerét határozza meg.

A kistérségi koncepció Turisztikai fejlesztést meghatározó alprogramja az NFT Regionális Operatív Programjához (ROP) kapcsolódik elsősorban. A ROP-ban foglaltak a Tápió-mente kistérségben különösen aktuálisak: A beavatkozás iránya egyrészt a régiók és a kistérségek egyedi értékein alapuló turisztikai vonzerők kínálatának összehangolt kialakítása, kiemelt kulturális és természeti vonzerők megőrzését és bemutatását szolgáló fejlesztések, másrészt a turisztikai fogadóképeség javítását biztosító szálláshelyek és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése. A természeti értékek hasznosítására építő turisztikai célú fejlesztések mellett fokozottan szükséges a természetvédelmi szempontok érvényesítése.

A Közép-Magyarországi Régió Operatív Programja Vállalkozásfejlesztési prioritása tartalmazza a Szabadidő-gazdaság fejlesztését, mint intézkedést, amelynek mindkét komponense - Kulturális- és örökségturizmus fejlesztése, illetve a Termál- és gyógyvízre épülő gazdasági szektor fejlesztése alkalmas arra, hogy a Tápió-mente kistérség koncepciója azokhoz kapcsolódjék.

Az oktatás, szakképzés és a telekommunikáció alprogramja a NFT Humán Erőforrás Fejlesztés Operatív Programjának öt prioritásában megfogalmazottakhoz jól illeszkedik, a prioritásokban megfogalmazottak érvényesítéséhez a kistérségi sajátosságokat figyelembe veszi. Az NFT e témában megfogalmazott

- Aktív munkaerő-piaci politikák támogatása
- Társadalmi kirekesztés elleni küzdelem a munkaerő piacra történő belépés segítségével
- Oktatás, képzés támogatása az egész életen át tartó tanulás politikájának részeként

- Alkalmazkodóképesség és vállalkozói készségek fejlesztése
- Humánerőforrás-fejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés

A Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjához (KROP) több kapcsolódási pont is van a kistérség programjában. A KROP A Régió Tudásbázisának Fejlesztése, a Hátrányos Helyzetű Munkanélküliek Munkaerő-piaci Integrációjának Segítése, illetve Az Óvodai És Az Alapfokú Oktatási-Nevelési Intézmények Infrastrukturális Fejlesztése megnevezésű intézkedéscsoportjai azok, amelyekhez a kistérségi célok hozzárendelhetők.

3.5. AZ INFRASTRUKTÚRAFEJLESZTÉS TÉRSÉGI PROGRAMJA

3.5.1. ALPROGRAM A KÖZLEKEDÉS FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSÁRA

Célja: a kistérségi gazdaság és a területfejlesztés érdekében szükséges közlekedésfejlesztési elképzelések egységes - az országos és a megyei programhoz illeszkedő - rendszerének meghatározása. A kiépített úthálózati elemek hiányosságai miatt e térségben a közlekedési infrastruktúra és a közlekedési rendszer fejlesztése - vagy annak esetleges elmaradása vagy késleltetése - a területi és gazdasági fejlődést meghatározó tényező.

A program indoklása, a térség közlekedésfejlesztési feladatai:

A kistérség valóságosan fennálló hátrányos helyzetének egyik kulcseleme a nem megfelelő közlekedési feltártság, a kistérséget érintő gyorsforgalmi úthálózat hiánya, a főúthálózat és a vasúti közlekedés minőségi hiányosságai; melyek alapvetően gátolják a térség legfontosabb helyzeti előnyének, a fővároshoz való viszonylagos közelségének érvényesülését. A közlekedésfejlesztési program alapvető célja ezért a fenti hiányosságokból eredő helyzet feloldása, az elzártságból eredő hátrányok megszüntetése.

Főúthálózat

A térségben jelenleg nincs gyorsforgalmi út és ez alapvetően meghatározza a térség megközelítési lehetőségeit, közlekedési potenciáját. A különböző irányú tervezési folyamatok azonban több lehetőséget is felvázolnak e kérdés megoldására.

A fejlesztési koncepció e fejlesztések szükségességét, lehetőségeit tárja fel. A megvalósulás konkrét formái és időpontja jelenleg még nem minden esetben határozható meg, de ezen keretek között megvalósuló úthálózatfejlesztések bizonyosan a térség előnyére fognak válni.

A kistérség közlekedési helyzetének javítását két szempont szerint vizsgálhatjuk. Az egyik a térség általános megközelítésének lehetősége, a másik a terület konkrét feltárása, kiszolgálása.

Az első szempont érvényesülése terén a közeljövőben jelentős lépések várhatók. Ugyanis elkezdődött a 4. sz. főút korszerűsítése, kapacitásnövelése (jelenleg Ceglédbercelnél, majd Vecsés, Üllő, később Cegléd térségében) amely az M4 autópálya fokozatos kiépítését jelenti. Ezek a fejlesztések nagymértékben javítják a kistérség közlekedésföldrajzi helyzetét, de csak az erre épülő feltáró, kiszolgáló funkciójú úthálózat kialakítása után.

A fizető autópályák bevezetése előtt elkészült a 405. sz. út Albertirsa és Újhartyán között (az ismert indokok alapján az eredetileg ennek az útnak elképzelt hálózati szerep nem

működött), de a legutolsó idők változásai miatt az eredeti szerepet már ismét betölti az út (4. sz. út, majd M4 és M5 összekötése).

A kistérség főúthálózati feltártsága jelenleg nagyon alacsony színvonalon van, mert a fontos országos artériák elkerülnek. **Ezért az M3 és az M4-M5 autópályák közötti térséget feltárva a Tápió-völgy térségében kerüljön kialakításra az u.n. Tápiómenti főút,** amely közvetlenül segít a térség közlekedési és - közvetve - fejlesztési gondjain. Mivel az Országos Területrendezési Terv ezt az útvonalat nevesítetten tartalmazza, ezért a kistérség ebből a szempontból előnyös érdekérvényesítő helyzetben van. Lényeges szempont, hogy ez az útvonal ne csak a 31. sz. főút tehermentesítő útja legyen, hanem kerüljenek előtérbe a területfejlesztési szempontok is. Ez annál is inkább érvényesülhet majd, mert a Tápiómenti főút mind a Főváros, mind Szolnok térségében kapcsolódik az egyéb fontos úthálózati elemekhez, ezért térségi feltáró szerepét maradéktalanul teljesíteni tudja.

Összefoglalva az országos fő- és gyorsforgalmi hálózattal kapcsolatos fejlesztési elvárásokat: **a 4. sz. főút tervezett fejlesztése mellett szükség van a Tápió térségében egy új, országos útvonal nyomvonalának kialakítására, vagyis a két nyomvonal nem helyettesíti egymást, hanem éppen hogy az egyik feltételezi a másik létét.** Az új nyomvonal célszerű vezetésével nem csak a kistérség és Pest megye csatlakozó területeinek megközelítési, feltárási viszonyai javíthatók, hanem a hasonló módon rosszul feltárt Jászság (pl. Jászberény és térsége) is profitálna a fejlesztésből. Ez mutatja, hogy a Tápiómenti főútnak milyen nagy területre kiterjedő területfejlesztő hatása lesz.

A 311. sz. főút szerepe a továbbiakban is megmarad, ezért fejlesztésével foglalkozni kell (Farmos elkerülés, a későbbiekben a nagykáta elkerülő szakaszhoz való kapcsolódás)

Alsóbbrendű úthálózat

A településközi alsóbbrendű úthálózat fejlesztésénél az alábbi elemek megépítését kell folyamatosan megvalósítani:

A **Tápiószentmárton-Albertirsa közötti útszakasz** térségi hasznosíthatóságát meg kell oldani (például úgy, hogy Tápiószentmárton és Tápióbicske átkelési szakaszainak kiiktatásával közvetlenül össze lehet kötni a 3115. j. ök. út Nagykáta-Tápióbicske közötti szakaszával).

Az előbbi útszakasz kérdésessé teszi a 3115. j. ök. út Tápióbicske-Albertirsa közötti szakaszának szükségességét.

Az előzőekben leírtak felértékelik a **Káva-Tápióság-Szentmártonkáta** útvonal szükségességét.

A fentiekben túlmenően meg kell oldani **Tápióság és a 31. sz. főút Tápiószecső térségi szakaszának** jobb kapcsolatát.

A 3119. j. ök. út **Tápiószecső és Újszilvás közötti szakaszának továbbépítését** is el kell végezni a kistérség jobb külső kapcsolata érdekében.

A szomszédos települések közvetlen kapcsolatát általában biztosítani kell ott, ahol a hiányzó útszakasz miatt lényeges kerülő út megtétele szükséges. Ez segíti a szociális és kereskedelmi ellátás javítását, a gazdasági kapcsolatok fejlesztését (pl. Tápiószőlős-Tápiószentmárton, Farmos-Tápiógyörgye, Tóalmás-Szentlőrinc-káta).

Vasúti fejlesztések

A meglévő vasútvonalak a térség egy részét megfelelően feltárlják és bekapcsolják az ország vérkeringésébe.

A térséget új vasúti nyomvonalfejlesztés nem érinti, azonban a Budapesti Közlekedési Szövetség keretein belül a Tápió-mente alapvető érdeke az elővárosi gyorsvasúthálózatba való bekapcsolódás, ezzel együtt az eljutási és az utazás minőségének, komfortjának alapvető javítása.

Az elővárosi hálózat megállóhelyei térségébe olyan P+R rendszereket célszerű létesíteni, amelyek lehetővé teszik a térség vasúttal nem érintett településeiről a gépkocsival való megközelítést és a parkolást.

Tömegközlekedés

A vasúti és közúti tömegközlekedés főbb vonalaiban megmarad, ezt kell kiegészíteni az életminőség javítása által diktált igények szerint.

A térséget is szolgálja majd a Budapesti Közlekedési Szövetség (első ütemben tarifaközösség) létrehozása, amely hosszú távon nemcsak a közlekedési eszközök kapcsolatrendszerét javítja, de a kultúrált tömegközlekedés feltételeit is megteremti.

A jelenlegi szervezeti rendszer és járműállomány az autóbusz-közlekedés javítását csak korlátozottan teszi lehetővé. Az önkormányzati és egyéni (koncessziós) részvétel javíthat a helyzeten, ennek kimunkálása és működtetése a térség közös feladata lehet. A kistérség külső és belső tömegközlekedési kapcsolatainak javítása érdekében meg kell szüntetni az autóbushálózatban jelenleg meglévő hiányosságokat, mint például a Tápiószentmárton-Albirtisa-Monor, vagy a Tóalmás-Zsámbok-Dány háromszögek „átjárhatatlanságát”

Kerékpáros közlekedés

A térség földrajzi viszonyai lehetővé teszik a kerékpáros közlekedés fejlesztését. A településekben nagy hagyománya van a napi utazások (munka, kereskedelem, ügyintézés) alkalmával a kerékpárnak, ez a továbbiakban is várhatóan így bonyolódik (ilyen rövid távolságokra nem is célszerű gépkocsival közlekedni). A nagyobb távolságokra való kerékpáros közlekedés a szabadidő forgalom és a turizmus keretében fog csak fejlődni. Ezért a térség és környezete idegenforgalmi-turisztikai fejlesztéseivel összhangban ki kell dolgozni a kerékpár-utak, -tárolók és egyéb ellátó szolgáltatások településközi hálózatát és ezt az egyéb fejlesztésekkel összhangban meg kell valósítani.

3.5.2. ALPROGRAM A KÖZMŰ INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSÉRE

Célja:

- az infrastruktúra térségi és települési hiányainak pótlása az itt élő polgárok életfeltételeinek biztosítása, életminőségének javítása, a térség vonzerejének növelése,
- A lakosságot szolgáló infrastruktúra alapvető hiányainak pótlásával egyidejűleg kiemelt jelentőségű a térség településeiben (elsősorban Nagykátán, Tápiószelén) a gazdaságot, a vállalkozások fejlesztését szolgáló infrastruktúrák fejlesztése, vállalkozások fogadására alkalmas versenyképes területi kínálat biztosítása érdekében.

A program javasolt elemei:

- A térségi informatika fejlesztése, az információkhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének javítása, az információs társadalom megteremtése érdekében. Ennek keretében kiemelt jelentősége van a teleházak, informatikai pontok hálózatának, az oktatási intézmények informatikai fejlesztésének, a távmunka feltételei széleskörű megteremtésének, valamint az „e” közigazgatás feltételei megteremtésének.
- A térség legelmaradottabb infrastruktúrájának a kommunális folyékony hulladék gyűjtésének és környezetkímélő elhelyezésének programja segítségével középtávon el kell érni, hogy a térség az EU ajánlásainak megfelelő szennyvíz elvezetési-tisztítási színvonalat elérje. A gazdasági versenyképesség feltételezi az egészséges környezetet, a lakosság életterének védelmét a káros behatásoktól, ennek érdekében - a jellemző településnagyságok figyelembevételével - ebben a térségben 2010-ig a 75%-os csatornázottság területileg differenciált megvalósítása szükséges. Gondoskodni kell a gazdaságosan nem csatornázható területeken korszerű közműpótló berendezések programszerű megvalósításáról, és a keletkezett települési folyékony hulladékok ártalommentes elhelyezéséről.
- Az elmúlt évek települési infrastrukturális fejlesztései során néhány település elmaradt a többségtől, számukra a hátralévő infrastrukturális fejlesztések kivitelezése társulások formában sem lehetséges. A Társulás alapvető feladata, hogy támogassa ezeket a településeket fejlesztési elképzeléseik megvalósításában.
- Cél a térségi szennyvíztisztítás rendszerének decentralizálása, mikrotérségi rendszerek kiépítése és üzemeltetése, a megvalósítással párhuzamosan a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötés érdekeltségi rendszerének javítása, ezzel a kiépülő kapacitások jobb kihasználása, a szennyvíztisztítási hatások javítása.
- A szennyvízcsatorna - mint jellemzően utolsó közmű - lefektetését követően fel kell gyorsítani a lakóutcák szilárd burkolattal való kiépítését. A burkolatépítést össze kell kötni a felszíni víz elvezetés, vagy szikkasztás megoldásával, illetve a közterületek - az ingatlantulajdonosok bevonásával történő - kertészeti rendezésével.
- A ceglédi regionális kommunális hulladékgyűjtő és hasznosító rendszerhez való csatlakozással párhuzamosan ki kell dolgozni a kommunális hulladék szelektív gyűjtésének, átmeneti tárolásának és hasznosításának térségi programját. Ezzel párhuzamosan a kistérségi környezetvédelmi programban meghatározott módon meg kell kezdeni a jelenleg jellemző „egy település-egy hulladéklerakó” gyakorlatának a felszámolását. A környezet védelme és a térség ökoprogramja is feltételezi, hogy a keletkező kommunális hulladék szelektálásában, gyűjtésében, ártalommentes elhelyezésében és hasznosításában egyaránt alkalmazásra kerüljenek azok az ökoprogrammal összeegyeztethető megoldások (komposztálás, szelektív gyűjtés, stb.) amelyek elfogadhatóak e jellemzően közép és nagyfalvas térségben.
- A kistérség településeit összekötő belső utak rehabilitációjára, és a gazdálkodást segítő külterületi helyi érdekű utak kiépítésére a tulajdonossal összefogva kell sort keríteni.
- Fel kell készülni a térségi fejlesztések energiagazdálkodási feltételeinek biztosítására is: a gazdasági eredményei és egyéb adatai alapján hátrányos helyzetűnek minősíthető kistérségben minden alkalmat meg kell ragadni a környezetbarát foglalkoztatás-fejlesztésekre, a mezőgazdasági szerkezetátalakításra és a megújuló

energiahasznosítások bevezetésére, - minden olyan tevékenység meghonosítására, amelyre állami, ágazati vagy nemzetközi szervezeti (pályázati) támogatás elnyerhető.

A térségben kezdeményezett és támogatott ipari-, vállalkozási, munkahelyi fejlesztések mindegyike *energiaigény többletet is jelent*. Ezeket a többletterheléseket -az alternatív (megújuló) energiahordozók minél nagyobb arányú (min.7%) bevonása mellett- a meglévő villamos és gázhálózatok további fejlesztésével, bővítésével lehet kielégíteni, amelyek esetenként táppont-bővítéssel is járnak.⁵

- Megújuló energiaforrás hasznosítási program:

- Geotermális energiahasznosítás alprogram¹
- Bioenergia hasznosítás alprogram²

¹ : - A korszerű módon kiépült nagykátai gyógyvizű és a tápiószentmártoni melegvízű **strandfürdő** és üdülőterületen, továbbá a tóalmási strand, kemping és üdülőterületen túl, Pándon tervezett a termásvíz hasznosítása, ugyancsak magánvállalkozás formájában azzal a céllal, hogy ezen a - térséggel szomszédos: Kávát, Bényét és Gombát is magába foglaló - dombos-üdülőterületen kiépüljön a vidéki turista-paradicsom egyik jó példája, amely a helybeliek kiegészítő foglalkozását is biztosítja.

- Nagytávra feltehetően megérnek a körülmények arra, hogy a hagyományos tüzelőanyag-bázisú erőművek helyébe a megújuló energiát hasznosító **erőművek** lépjenek Magyarországon. A térségben a Tápíógyörgye-Újszilvás-Tápíószőlős alkotta háromszög területére javasolható termálkutak nyitása (a környezetbarát visszasajtolásos technológiával), amely ugyancsak fellendíthetné ezeket a perifériális térségeket, a főcél a tiszta "tüzelőanyagú" villamosenergia termelésen felül. Itt lehetne elérni a többlépcsős komplex hasznosítást, azaz az erőművi-, balneológiai-, üdülői hőenergia hasznosítást, majd terményszárítást, hajtást, egyéb mezőgazdasági hasznosítását ugyanannak a termálbázisnak.

² : - Bioenergia hasznosításra az első lehetőséget a nagyobb kapacitású **szennyvíztisztító** létesítmények nyújthatják középtávon, ahol a szennyvíziszap feldolgozása biogáz helyi hőellátásra is igénybe vehető.

- A térség mezőgazdasági hulladékainak tervszerű újrahasznosítását **biomassza tüzelőanyag**ként úgy lenne ideális kialakítani, hogy azzal a kijelölt települések központját, intézményeinek és megfelelő sűrűségű lakónegyedinek hőellátását erre alapozva valósítanák meg, pl. Nagykátán és Tápíószelén, már a középtáv végén (mindkét technológia ma már versenyképes az energiapiacra).

Célszerű továbbá a legalkalmasabb takarmánynövény kiválasztásával és vetési javaslatával a térségben működő és annak szellemi-szakmai központját képező *Tápíószelői Agrobotanikai Intézetet* felkérni és e kísérlet állandó felügyeletével megbízni, hogy a kistérségen egy mintaértékű, környezetbarát *referenciahely* valósuljon meg.

⁵ Ilyen igény várható a villamos fõelosztóhálózati rendszeren, így: a nagykátai és monori 120/20 kV-os tr-állomások közötti 120 kV-os hálózat kiépítése, a nagykátai tr-áll. bővítése továbbá a tóalmási gázátadótól esetlegesen új vezetékágak kiépítése az új terhelési súlypontokig. A hálózatokra külön megvalósíthatósági tanulmányterv és költségbecslés készítése szükséges.

Az infrastruktúrafejlesztés térségi programjának kapcsolódása a nemzeti és a régiós fejlesztési programokhoz

A kistérségi koncepció és program közlekedésfejlesztést rögzítő javaslata figyelembe veszi és kapcsolódik mind a Nemzeti Fejlesztési Terv, mind a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjához. A NFT a KIOP-ban két prioritást határoz meg e témában:

- környezetbarát közlekedési infrastruktúra fejlesztése,
- az elérhetőséget javító közlekedési infrastruktúra fejlesztése.

A kistérségi közlekedésfejlesztési javaslat a térség jobb feltárását elősegítő útkapcsolati fejlesztéseket, illetve a környezetbarát (kerékpáros) közlekedés feltételeinek javítását egyaránt támogatja.

A Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjához a Régió Belső Elérhetőségének Javítása elnevezésű intézkedéscsoportban rögzítettek alapján kapcsolódik a kistérségi program.

A közmű infrastruktúra fejlesztésének programja a NFT KIOP Környezetvédelmi Fejlesztésekben foglalt szennyvízelvezetés és -kezelési, illetve a megújuló energiaforrások részarányának növelését megfogalmazó irányelveihez kapcsolódik.

A Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjában a Környezetvédelmi Ellátórendszerek Fejlesztése intézkedéscsoport tartalmazza a következő célokat:

- Kiegyenlített és magas színvonalú kommunális ellátottság biztosítása,
- A felszíni és a felszín alatti vizek védelme,
- A levegőszennyezés és a zajterhelés mérséklése.

Készült a Tápíómenti Területfejlesztési Társulás megbízásából

Megbízók:
Bori Attila
Kökényesi Hajnalka

Tervezők:
Schuchmann Péter
Burányi Endre
Lombár István
Károlyi János